

مواد شش گانه که از طرف
اعلیحضرت همایون
شاهنشاهی
به ملت ایران پیشنهاد و
تقاضای استقرار آنها شده
است

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

۱ - الغاء رژیم ارباب رعیتی
با تصویب اصلاحات ارضی ایران
بر اساس لایحه اصلاحی قانون
اصلاحات ارضی مصوب نوزدهم دیماه
۱۳۴۰ و ملحقات آن

۲ - تصویب لایحه قانونی ملی
کردن جنگلها در سراسر کشور

۳ - تصویب لایحه قانونی فروش
سهام کارخانجات دولتی بعنوان
پشتوانه اصلاحات ارضی

۴ - تصویب لایحه قانونی سهم
کردن کارگران در منافع کارگاههای
۵ - لایحه اصلاحی قانون

انتخابات

۶ - لایحه ایجاد بنیاد دانش
بینظور تسهیل اجرای قانون تعلیمات
عمومی و اجباری

الفاء رژیم ارباب رعیتی با تصویب
اصلاحات ارضی ایران براساس لایحه
اصلاحی قانون اصلاحات ارضی
مصوب نوزدهم دیماه ۱۳۴۰ و ملحقات
آن.

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

وزارت کشاورزی

قانون اصلاحات ارضی

فصل اول - تعاریف

ماده اول - اصطلاحاتی که در این قانون بکار برده شده از نظر اجرای این قانون بشرح زیر تعریف میشود .

(۱) زراعت - عبارت است از تولید محصول بوسیله عملیات زراعتی و باغداری .

(۲) زارع - کسی است که مالک زمین نیست و با دارا بودن يك یا چند عامل زراعتی شخصاً و یا بکمک افراد خانواده خود در زمین متعلق بمالك مستقیماً زراعت میکند و مقداری از محصول را بصورت نقدی یا جنسی بمالك میدهد .

(۳) گاوبند - کسی است که مالک زمین نیست و با داشتن يك یا چند عامل زراعتی بوسیله برزگر یا کارگر کشاورزی در زمین مالک زراعت میکند و مقداری از محصول را بصورت نقدی یا جنسی بمالك میدهد .

(۴) برزگر - کسی است که مالک زمین و عوامل دیگر زراعتی نیست و در مقابل انجام کار زراعتی برای مالک یا گاوبند سهمی از محصول را میبرد .

(۵) کارگر کشاورزی - کسی است که مالک زمین و عوامل دیگر زراعتی نیست و در مقابل انجام کار معین زراعتی مزد (نقدی یا جنسی) دریافت میکند .

قانون اصلاحات ارضی

فصل اول - تعاریف

متن لایحه اصلاح شده قانون اصلاحات ارضی که در تاریخ سه شنبه ۱۹ دیماه ۱۳۴۰ به تصویب هیئت وزیران رسیده و پس از تأیید شاهنشاه برای اجرا به وزارت کشاورزی ابلاغ گردیده است باضافه تصویب نامه های اجرائی قانون مزبور و مواد الحاقی بان .

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

فصل دوم - حدود مالکیت

- ماده دوم - حداکثر مالکیت کشاورزی هر شخص در تمام کشور يك ده ششدانگ خواهد بود .
- مالکینی که دارای بیش از يك ده هستند میتوانند بمیل خود ده مورد نظر را از مجموع دهات متعلق بخود انتخاب نمایند و مازاد بر ششدانگ مزبور بر طبق این قانون تقسیم خواهد شد .
- تبصره ۱ - اشخاصیکه علاوه بر يك یا چند ده ششدانگ دارای املاک دانگی یا کمتر پراکنده باشند اگر مقدار مالکیتهای پراکنده آنان معادل یا بیشتر از ششدانگ باشد مخیرند بجای نصاب مندرج در ماده ۲ سهم خود را معادل ششدانگ از مالکیتهای پراکنده انتخاب نمایند .
- تبصره ۲ - در صورتیکه شخصی املاک پراکنده بیش از ششدانگ داشته باشد میتواند حداکثر تا مقدار ششدانگ برای خود نگاهداری نماید .
- تبصره ۳ - مالکینی که مشمول تبصره ۱ و ۲ هستند موظفند تا تاریخ اعلام وزارت کشاورزی دائر به تقسیم مازاد در منطقه مربوطه مازاد املاک دانگی پراکنده خود را بزراع یا زارعین ده مربوطه انتقال دهند والا آنچه مازاد برحد نصاب باشد بر طبق مقررات این قانون از طرف دولت خریداری و مطابق آئین نامه ای که بتصویب هیئت وزیران خواهد رسید تقسیم خواهد شد .
- تبصره ۴ - در مورد املاکی که تا تاریخ ۳۸/۹/۱۴ وقف خاص شده است برای هر يك از موقوف علیهم تا میزان مقرر در این ماده کماکان بصورت وقف خاص باقی خواهد ماند و وجوه حاصل از فروش مازاد موقوفات مزبور با نظارت اداره اوقاف اختصاص بخريد مال دیگری داده میشود تا طبق ماده ۹۰ قانون مدنی مورد عمل قرار گیرد .

- (۶) رئیس خانوار - کسی است که متکفل معاش خانوار است .
- (۷) خانوار - عبارت است از زن و فرزندانیکه تحت تکفل یا ولایت رئیس خانوار هستند و از نظر مقررات این قانون در حکم يك شخص محسوب میشوند .
- (۸) مالك - کسی است که دارای زمین باشد بدون آنکه شخصاً به کشاورزی اشتغال داشته باشد .
- (۹) اشخاص مندرج در این قانون اعم است از اشخاص حقیقی و اشخاص حقوقی .
- (۱۰) ده یاقریه - عبارت از يك مرکز جمعیت و محل سکونت و کار تعدادی خانوار است که در اراضی آن ده بعملیات کشاورزی اشتغال داشته و درآمد اکثریت آنان از طریق کشاورزی حاصل گردد و عرفاً در محل ده یاقریه شناخته میشود .
- (۱۱) زمین - منظور از زمین در این قانون زمین زیر کشت یا آیش است که برای يك یا چند نوع از امور کشاورزی مورد استفاده قرار میگیرد .
- الف - آیش زمین زراعتی است که حداکثر مدت سه سال بدون کاشت بماند .
- ب - مرتع زمینی است اعم از کوه و دامنه یا زمین مسطح که در آن نباتات علوفه بطور طبیعی روئیده و در هر هکتار آن بتوان حداقل سدرأس گوسفند یا معادل آن دام دیگر در يك فصل چرا تعلیف نمود .
- پ - بیشه یا قلمستان زمینی است که در آن درختان غیر مثمر بوسیله اشخاص غرس شده و تعداد درخت در هر هکتار آن از هزار اصله تجاوز نماید .
- ت - باغ میوه زمینی است که در آن درختان میوه یا موی بوسیله اشخاص غرس و تعداد درخت میوه یا موی در هر هکتار آن از یکصد اصله کمتر نباشد و در مورد درختان خرما و زیتون تعداد در هر هکتار از پنجاه اصله کمتر نباشد .

تبصره ۵ - از تاریخ تصویب این قانون هر گونه اقدامیکه برای فرار از اجرای مقررات این قانون بعمل آید ولو بعنوان نقل و انتقال و صلح و وقف و غیره نسبت بدهات ممنوع و در صورت انجام کان لم یکن خواهد بود .

تبصره ۶ - در مورد موقوفات خاص وظایفی که طبق این قانون بعهدہ مالک گذارده شده است بامتولیان و یاقائم مقام آنان میباشد .
ماده سوم - مستثنیات از ماده دوم بقرار زیر است :

- ۱- باغات میوه و باغات چای و قلمستانهاییکه عرصه و اعیان آنها متعلق بمالک باشد باحقابه معموله بملکیت مالک باقی خواهد ماند .
- ۲- کلیه اراضی که در تاریخ تصویب این قانون از طریق زراعت مکانیزه بدون شرکت زارع وبوسیله کارگر کشاورزی مورد بهره برداری واقع شده باشد مادامیکه باین ترتیب مورد بهره برداری است از مقررات متن ماده ۲ و تبصره های ۱ و ۲ و ۳ مستثنی است چنانچه بهره برداری این قبیل اراضی از صورت زراعت مکانیزه وبوسیله کارگر کشاورزی خارج شود مشمول مقررات ماده ۲ و تبصره های ۱ و ۲ و ۳ خواهد بود .

تبصره - سازمان اصلاحات ارضی میتواند باستثنای اراضی زیر کشت و آیش و عرصه ساختمانها و حریم قنوات و انهار و معابر و مراتع بقیه اراضی واقع در محدوده دهات مورد تقسیم راطبق آئین نامه که بتصویب دولت خواهد رسید بمتقاضیان ذیصلاحیت برای امور زراعتی و دامداری بفروشد .

ماده چهارم - از تاریخ تصویب این قانون انتقال یا فروش مازاد بر آنچه که طبق مواد ۲ و ۳ این قانون بفرشخص تعلق میگیرد ممنوع است .

ماده پنجم - از تاریخ اجرای این قانون چنانچه در نتیجه هر گونه عقد و معامله مجموع املاک متعلق بفرشخص از حداکثر آنچه که طبق مواد ۲ و ۳ این قانون مجاز گردیده تجاوز کند مازاد بر ایگان در اختیار

سازمان اصلاحات ارضی برای تقسیم قرار میگیرد ولی اگر از طریق انتقال قهری باو رسیده باشد مازاد بر طبق مقررات این قانون خریداری و تقسیم خواهد شد .

فصل سوم - اراضی قابل تقسیم و مقررات مربوط بان

ماده ششم - زمینهاییکه بنام مقررات این قانون تقسیم و واگذار میشود عبارت است از :

الف - زمینهای دهاتی که در اجرای مواد ۲ و ۳ این قانون مازاد بر حد نصاب باقی میماند اعم از اینکه از طرف مالک یا مالکین نسبت به آن تقاضای ثبت شده یا نشده باشد .

- ب - زمینهای موات .
- پ - زمینهای بایر .

ماده هفتم - بمنظور تعیین روش کلی و تهیه برنامه و آئین نامه های لازم و نظارت در حسن اجرای وظایفی که در این قانون پیش بینی شده شورائی بنام شورای اصلاحات ارضی بریاست وزیر کشاورزی و عضویت رئیس سازمان اصلاحات ارضی و چهار نفر از صاحب منصبان وزارت کشاورزی که حداقل سمت مدیر کلی یا مدیریت عامل بنگاهی را احراز نموده باشند تشکیل میگردد . آئین نامه های تهیه شده پس از تصویب هیئت وزیران بمورد اجرا گذارده خواهد شد .

تبصره - اجرای مصوبات و تصمیمات شورا به تشکیلاتی بنام سازمان اصلاحات ارضی محول میشود . رئیس این سازمان به پیشنهاد وزیر کشاورزی و بفرمان ملوکانه منصوب خواهد شد . اختیارات رئیس سازمان و تشکیلات آن بموجب آئین نامه که بتصویب وزیر کشاورزی خواهد رسید معین میشود .

تبصره ۲ - پیش بینی اعتبارات و تصویب بودجه بعهدہ شورای اصلاحات ارضی خواهد بود که بر طبق آئین نامه که بتصویب شورا میرسد

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

بوسیله رئیس سازمان بمصرف برسد .

ماده هشتم - در هر منطقه که باتصویب شورای اصلاحات ارضی تقسیم شروع میگردد مراتب از طرف وزارت کشاورزی دوبار و بفاصله ده روز بوسیله روزنامه کثیرالانتشار محل ویا سایر وسائل معمول ومناسب محلی آگهی خواهد شد ودر ظرف یکماه از تاریخ نشر آخرین آگهی اشخاصی که میزان مالکیت آنان از حد نصاب مقرر در ماده ۲ تجاوز نماید موظفند در اظهارنامه چاپی که از طرف وزارت کشاورزی در دسترس آنها گذارده میشود وضعیت املاک خودرا از حد نصاب و مستثنیات ماده سه تنظیم وبانضمام رونوشت مصدق اسناد مالکیت و یا مستند تصرف خود بمقاماتیکه از طرف وزارت کشاورزی تعیین گردیده با اخذ رسید تسلیم نمایند .

وچنانچه از تسلیم اظهارنامه خود تا موعد مقرر خودداری و یا عالماً و عامداً برخلاف حقیقت مطالبی قید کنند طبق تشخیص شورای اصلاحات ارضی پرداخت یکصد هزار ریال جریمه ملزم خواهند شد . و جریمه مزبور براساس آئین نامه اجرای مفاد اسناد رسمی وصول و صرف هزینه های مربوط با اجرای این قانون خواهد شد بعلاوه در این موارد اداره کشاورزی محل مبادرت به تنظیم صورت وضعیت مزبور خواهد کرد .

ماده نهم - اراضی مشمول مقررات تقسیم این قانون که در تاریخ ۳۸/۹/۱۴ در اجاره رسمی بوده است مشروط براینکه در آن تاریخ حداکثر پنج سال بختامه همان اجاره بیشتر نمانده باشد کماکان تا آخر مدت در اجاره باقی خواهد ماند در صورتیکه مدت اجاره از پنج سال تجاوز نماید نسبت به بقیه مدت اجاره ملغی و عمل تقسیم انجام خواهد شد .

فصل چهارم - ارزیابی و پرداخت بها

ماده دهم - در هر منطقه که دستور تقسیم املاک صادر شود اداره کشاورزی مکلف است پس از تعیین حد نصاب طبق مقررات این قانون نسبت باملاکی که باید تقسیم شود بر مبنای مالیات مزروعی ویا در نظر گرفتن

ضریب معاملات املاک که باتوجه بتاریخ ممیزی - نوع زراعت - طرق تقسیم محصول و حقوق مالکانه برای هر منطقه از طرف وزارت کشاورزی تعیین خواهد شد قیمت ملک مورد تقسیم را معین و با رعایت ماده ۱۳ بمالك ابلاغ نماید .

ماده یازدهم - قیمت ارزیابی شده املاک طبق ماده ۱۰ با قسط ده ساله از طرف بانک کشاورزی پرداخت خواهد شد .

ماده دوازدهم - الف - نسبت باملاکی که قبل از تاریخ ۳۸/۹/۱۴ مورد معاملات رهنی و یا با حق استرداد بموجب اسناد رسمی واقع گردیده اگر موعد پرداخت طلب دائن نرسیده باشد موعد آن حال و عمل ارزیابی در حضور داین ومدیون انجام میشود و پس از اجرای مقررات این قانون در موقع تنظیم سند انتقال اگر مالك دین خود را نپرداخته و ملك آزاد نشده باشد دولت بدهی مالك را حداکثر تا میزان بهای دهات که بموجب این قانون ارزیابی شده با رعایت مقررات این قانون بداین و زاید بر آن را بمالك میپردازد و در صورتیکه قیمت ارزیابی شده کافی برای پرداخت تمام طلب داین و متفرعات و خسارات قانونی آن نباشد طلبکار میتواند برای دریافت بقیه طلب خود از طریق قانونی اقدام نماید .

تبصره - در صورتیکه دائن درخواست صدور اجرائیه ننماید سازمان اصلاحات ارضی مکلف است بقائم مقامی از طرف داین تقاضای صدور اجرائیه و اقدامات قانونی نماید و اقدام سازمان مزبور در صدور اجرائیه و تعقیب عملیات اجرائی مشروط براین است که تمام یا بعضی از املاک مورد معامله مشمول این قانون باشد .

ب - هر گاه تمام یا قسمتی از املاک مورد تقسیم بعد از تاریخ ۳۸/۹/۱۴ در رهن یا معاملات با حق استرداد قرار گیرد مالك موظف است در ظرف ششماه از تاریخ شروع عملیات تقسیم در این منطقه عین املاک مرهونه مزبور را از رهن خارج سازد در غیر اینصورت دولت بدهی مالك را حداکثر تا میزان بهای دهات که بموجب ماده ۱۰ ارزیابی شده

طبق ماده ۱۱ بداین پرداخت مینماید . در اینصورت املاک مزبور بلافاصله آزاد شده محسوب و طبق این قانون عمل میشود . طلبکار میتواند برای دریافت بقیه طلب خود از طریق قانونی اقدام نماید و در صورت فزونی قیمت ارزیابی شده نسبت به مبلغ مورد معامله تفاوت آن طبق ماده ۱۱ بمالک پرداخت خواهد شد و در صورتیکه معاملات مذکور در بند الف پس از تاریخ فوق تمدید یا تجدید شود مشمول مقررات این بند خواهد بود .

ماده سیزدهم - سازمان اصلاحات ارضی پس از تعیین املاک مورد تقسیم تصمیم خود و بهای تعیین شده املاک را بمالکین ذینفع به نشانی هائیکه در اظهارنامه ذکر شده اطلاع میدهد و نسخه ای از تصمیم خود را بوسیله روزنامه های محلی و الصاق در نقاطی که لازم باشد نشر میدهد مالکین مزبور چنانچه اعتراضی نسبت به املاک مورد تقسیم یا قیمت داشته باشند میتوانند حداکثر ظرف ده روز از تاریخ آگهی اعتراض خود را بادارات کشاورزی محل تسلیم نمایند . اعتراضات واصله بوسیله وزارت کشاورزی با مستندات قیمت گذاری به کمیسیونی مرکب از نخست وزیر و وزراء کشاورزی - دادگستری - دارائی و سه نفر از کارشناسان کشاورزی که برای هر منطقه بوسیله هیئت وزیران تعیین خواهند شد برای رسیدگی ارجاع و کمیسیون با حضور نماینده معترضین رسیدگی و با کثرت رای قاطع صادر خواهد نمود . در صورتیکه نماینده معترضین در موعده مقرر برای رسیدگی حاضر نشود کمیسیون در غیاب او رسیدگی و رأی قطعی را صادر خواهد کرد .

تبصره ۱ - در صورتیکه قیمت تعیین شده املاک مورد قبول سازمان اصلاحات ارضی واقع نشود سازمان نیز میتواند از قسمت اخیر ماده ۱۳ استفاده کند .

تبصره ۲ - در هر مرحله از مراحل اجرای این قانون که مالک فوت کند یا ممنوع المداخله شود اقدامات بعدی با اطلاع دادستان شهرستان اجرا میشود مگر اینکه در خلال وارث یا نماینده قانونی مالک معلوم شود .

ماده چهاردهم - پس از قطعیت تصمیم مراجع مربوطه سازمان اصلاحات ارضی مالک را برای انتقال سند بنام دولت (وزارت کشاورزی) و دریافت بهاء (طبق مقررات این قانون) کتباً بوسیله آگهی در محل دعوت مینماید . چنانچه ظرف ۱۵ روز از تاریخ آگهی مالک یا نماینده قانونی او حاضر با انتقال و تنظیم سند نباشد نماینده سازمان اصلاحات ارضی ظرف یک هفته با اطلاع دادستان شهرستان یا جانشین او بنماینده از طرف مالک سند انتقال را امضاء خواهد نمود .

تبصره - در مورد انتقال املاک بدولت هر گاه عملیات ثبتی خاتمه یافته ولی سند مالکیت صادر نشده باشد . اداره ثبت پس از انجام تشریفات مقرر سند مالکیت بنام دولت (وزارت کشاورزی) صادر خواهد نمود .

فصل پنجم - مقررات مربوط به تقسیم و تحویل اراضی

ماده پانزدهم - وزارت کشاورزی موظف است املاک انتقالی را بلافاصله بکسانیکه مشمول دریافت زمین هستند به بهای خریداری شده با ضافه حداکثر تا میزان ده درصد واگذار و بهای آنرا در ظرف مدت ۱۵ سال با قسط متساوی سالیانه بوسیله بانک کشاورزی دریافت نماید .

ماده شانزدهم - زمینهاییکه بنابه مقررات این قانون تقسیم میشود بر رئیس خانوار انتقال داده میشود و در واگذاری اراضی از لحاظ تقدم ترتیب زیر رعایت می شود :

الف - زارعین هر ده که در همان زمین به زراعت مشغولند و مقیم ده باشند .

ب - وراثت زارعینی که حداکثر یکسال قبل از شروع تقسیم در آن منطقه فوت کرده باشند .

پ - برزگرانیکه در آن ده بامر زراعت مشغول میباشند .

ت - کارگران کشاورزی مقیم منطقه تقسیم .

ث - افرادی که داوطلب کار کشاورزی باشند .

تبصره - با فردی طبق مقررات این قانون زمین واگذار خواهد

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

شد که قبلاً عضویت شرکت تعاونی همان ده را پذیرفته باشند .

ماده هفدهم - واگذاری زمین با افراد حائز شرایط در ماده پانزدهم

بشرح زیر خواهد بود :

اراضی ده مورد تقسیم بر حسب نسق زراعتی موجود سهم بندی و مشاعاً به زارعین واگذار خواهد گردید و در مواردیکه سازمان اصلاحات ارضی لازم بداند اراضی ده نقشه برداری گردیده و بر حسب موقعیت و نوع زراعت قطعه بندی و به تناسب نسق زراعتی موجود مفروضاً به زارعین واگذار خواهد شد .

تبصره ۱ - زمینهای آبی طبق مقررات این قانون باحقابه مربوط از قنات یارودخانه و غیره به زارع منتقل خواهد شد و میزان حقابه هر زمین آبی از کل منبع آب مربوطه بادر نظر گرفتن آیش طبق معمول محل خواهد بود و در مورد قنات مالکیت مشاع آن نیز نسبت به سهم حقابه آن زمین به زارع تحویل گیرنده زمین انتقال خواهد یافت . زمینهای آبی که از رودخانه مشروب میشود مالکیت مشاع مجاری وانهار و حقابه نسبت به زمین مربوط به زارع تحویل گیرنده زمین منتقل خواهد گردید و مراقبت و نگهداری و تعمیر و اصلاح کلیه این قبیل منابع بعهده شرکت تعاونی مربوطه خواهد بود .

تبصره ۲ - هرگاه بعضی از زمینهای آبی بمالکیت مالک یا مالکین باقیمانده و قسمتی به زارع و یا زارعین طبق مقررات این قانون انتقال یابد و بطور کلی در هر ملکی که مشاع باشد اداره امور قنات یا قنوات یا چاه عمیق یا انهار که اراضی مزروعی از آن مشروب میشود بعهده اکثریت ملکی مالکین است که بامانت از طرف عموم مالکین آنرا اداره نمایند . ولی عموم مالکین آن اراضی مزروعی باید مخارج آنرا نسبت به سهم خود پردازند والا بتقاضای اکثریت ملکی مالکین ورأی هیئت محل اختلاف از محصول ملك در سرخرمن وصول میشود .

فصل ششم - مقررات مربوط به اراضی تقسیم شده

ماده هیجدهم - آنچه که بنا بمقررات این قانون تقسیم و باشخاص انتقال داده میشود بنام انتقال گیرنده سند انتقال صادر و به مالک جدید تحویل و مورد انتقال بعنوان وثیقه وصول اقساط در رهن وزارت کشاورزی گذارده خواهد شد .

ماده نوزدهم - هرگونه معاملاتی نسبت باراضی واگذار شده که منجر به تجزیه آن اراضی بقطعات کوچکتر از حداقلی که از طرف وزارت کشاورزی برای هر منطقه تعیین میشود ممنوع و باطل است و چنانچه زارع فوت نماید وراثت نتواند برای اداره ملك توافق کنند میتوانند سهم خود را با رعایت قسمت اول این ماده به زارع دیگری بفروشند در اینصورت پرداخت بقیه اقساط بعهده خریدار جدید است هر زارع میتواند تا دو برابر حداقل تعیین شده از اراضی آن ده خریداری نماید .

تبصره ۱ - زارعینی که زمین به آنها واگذار میشود چنانچه نتوانند طبق برنامه شرکت تعاونی در امور تولیدی و عمرانی شرکت نموده و وظایف مربوطه را انجام دهند به تشخیص شرکت تعاونی از عضویت شرکت اخراج و در مورد اراضی که به آنها واگذار شده طبق قسمت اخیر ماده ۲۸ این قانون رفتار خواهد شد .

تبصره ۲ - هرگاه زمینهای تقسیم شده مصرف دیگری غیر از زراعت پیدا نماید که درآمد آن بیش از کشاورزی باشد وزارت کشاورزی پس از رسیدگی اجازه تجزیه و فروش آنرا خواهد داد .

فصل هفتم - روابط زارع و مالک

ماده بیستم - از تاریخ تصویب این قانون وظائف و روابط زارع و مالک و نحوه تقسیم محصول در کلیه نقاط کشور در املاک و موقوفات بشرح زیر خواهد بود .

الف - وظائف مالک

۱ - پرداخت مخارج مرمت و نگهداری قنوات اعم از تنقیه - نوکنی - لایروبی ادامه پیشکار و کلیه اقداماتی که برای دائر نگهداشتن قنوات و چاههای آب لازم است و پرداخت هزینه آب رومخانه وانهار و

احداث و تعمیر ناوسیمان و سدبند و جداول و استخر و برکه و امثال آنها طبق مقررات معمول محل .

۲ - پرداخت مخارج مربوط به موتور و تلمبه و آبیاری در نقاطی که معمول است و کوشش بمنظور استفاده از وسایل جدید در امر آبیاری .

تبصره - در مواردیکه بین مالک و زارع در خصوص پرداخت و هزینه و استفاده از تلمبه و موتور آب قرارداد خاصی تنظیم شده باشد بر طبق مفاد آن رفتار خواهد شد .

۳ - تهیه بذر مناسب در نقاطی که بذر بعهده مالک است .

۴ - همکاری و تشریک مساعی با زارع برای تبدیل و بهبود بذر در نقاطی که تهیه بذر بعهده زارع است .

۵ - انجام سایر وظائف و تکالیفی که بموجب قوانین و آئین نامه های دیگر تعیین شده یا خواهد شد و همچنین وظایفی که طبق عرف و معمول محل اختصاصاً بعهده مالک است .

ب - وظایف زارع از این قرار است :

۱ - انجام عملیات زراعتی از قبیل شخم - آماده نمودن زمین - کشت - مواظبت های زراعتی - برداشت و غیره طبق عرف محل .

۲ - تهیه بذر مناسب در نقاطی که تهیه بذر بعهده زارع است .

تبصره - در صورتیکه در تاریخ تصویب این قانون نسبت بمراحل زراعتی فوق ترتیب خاصی بین مالک و زارع معمول بوده است بهمان نحو عمل خواهد شد و نسبت به آینده نیز طرفین میتوانند طبق قراردادی که منعقد خواهند کرد رفتار نمایند .

پ - وظایف مشترك مالک و زارع عبارتند از :

۱ - مراقبت و حفظ و نگهداری قنوات - چاه - استخر - جدول نهر و تشریک مساعی و اتخاذ ترتیباتی که از اتلاف آب جلوگیری کند و استفاده از آب در امور زراعتی ممکن سازد .

۲ - پرداخت هزینه کود شیمیائی و مخارج دفع آفات .

تبصره - هر يك از مالك و زارع كه هزینه تهیه کود شیمیائی و مخارج دفع آفات راپردازند میتوانند قبل از تقسیم محصول معادل بهای آن را برداشت نمایند .

۳ - پرداخت حقوق کدخدا و دشتبان و میراب و امثال آنها طبق عرف و معمول محل .

۴ - مراقبت در حفظ و نگهداری اشجار و باغات و همچنین مؤسسات و ابنیه عمومی از قبیل مدرسه و آب انبار و غیره .

۵ - دادن اطلاعات لازم از منابع تولید و امور زراعتی واجتماعی ده بمأمورین وزارت کشاورزی و اجرای دستورات فنی و راهنمایی آنان که بمنظور توسعه سطح کشت و بهبود امور زراعتی صادر میشود .

تبصره - از تاریخ تصویب این قانون تغییر نسق زراعتی در دهات ممنوع است و هر شخص زارع همان زمین (اعم از زیر کشت و آیش) شناخته میشود که در تاریخ تصویب این قانون برای زراعت در اختیار داشته است .

ماده بیست و یکم - چنانچه مالک بموقع برای تمام یا قسمتی از وظایف خود را ایفاء ننماید زارع با حکم هیئت حل اختلاف مذکور در ماده سی و سوم این قانون در حدود امکانات خود هزینه های لازم را خواهد پرداخت و رأساً امور زراعتی را انجام میدهد . در چنین صورتی بابت استفاده از زمین فقط دودرصد کل محصول بمالك تعلق خواهد گرفت و این ترتیب تا زمانی که مالک کلیه هزینه های انجام شده از طرف زارع راپردازد و وظایف خود را انجام ندهد مجری خواهد بود .

تبصره - هیئتهای حل اختلاف در این موارد خارج از نوبت بموضوع رسیدگی کرده و حکم خواهند داد .

ماده بیست و دوم - کلیه زارعین که در تاریخ تصویب این قانون در زمین هرده به کشت و کار مشغول بوده اند ساکنین همان ده شناخته میشوند و هیچ مالکی حق ندارد بهیچ عنوان زارع را از ده یا از اراضی مورد کشت و کار اخراج نماید و یا از زراعت او ممانعت بعمل بیاورد .

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

تبصره ۱ - انجام امور زراعت وسیله مالک در اراضی که در اختیار زارع است و یاد آن ریشه و اعیانی دارد پس از جلب رضایت زارع و خرید ریشه و اعیانی بموجب سند رسمی مجاز است .

تبصره ۲ - در ملک مفروزی که در اختیار مالک باقی میماند مالک میتواند بهرنحوی که موجب درآمد ازدیاد ملک شود اقدام نماید و چنانچه مایل باشد میتواند با توافق زارعین آن ده و یا در صورت عدم توافق بانظر هیئت حل اختلاف کشاورزی حق زارع مزبور را خریداری نماید .

تبصره ۳ - چنانچه مالک این قبیل املاک نتواند اراضی را که در اختیار دارد مورد بهره برداری صحیح قرار دهد وزارت کشاورزی میتواند اراضی مزبور را بموجب مقررات این قانون از مالک خریداری و به زارع یا زارعین دیگر واگذار نماید .

تبصره ۴ - آئین نامه اجرائی تبصره های ۱ و ۲ از طرف شورای اصلاحات ارضی تنظیم و بتصویب هیئت وزیران خواهد رسید .

ماده بیست و سوم - چنانچه زارعی از کشت و کار در زمینی که در اختیار اوست خودداری و یا برخلاف وظائف مندرج در این قانون رفتار نماید مالک به هیئت حل اختلاف مذکور در ماده ۳۳ این قانون مراجعه خواهد کرد . در مورد قسمت اول این ماده هیئت پس از رسیدگی چنانچه زارع معاذیر موجهی نداشته باشد زمین را از ید او خارج میکند .

ماده بیست و چهارم - سهم زارع و مالک از محصول هر نوع زراعتی طبق عرف و عادت معمول هر محل تقسیم خواهد شد ولی از تاریخ تصویب این قانون در کلیه نقاط کشور مالک باید در زراعت آبی پنج درصد و در زراعت دیم ده درصد از درآمد خالص مالکانه جنسی خود را بمنظور ازدیاد سهم کشاورزان بزراع بپردازد .

تبصره - در مناطقی که تهیه عوامل زراعتی بعهده مالک یا گاو بند بوده و کار زراعت بعهده برزگر میباشد مقادیر مندرج در متن این ماده بسهم برزگر اضافه میشود .

ماده بیست و پنجم - اعیانی های زراعتی احداثی از طرف زارع متعلق

به اوست و حق دارد بنام خود به ثبت رسانیده و سند مالکیت بگیرد ولی احداث اعیانیهای جدید موکول به جلب رضایت کتبی از طرف مالک خواهد بود .

تبصره - در دهاتی که مشمول مقررات انتقال و تقسیم نیستند در صورتیکه اکثریت زارعین آن دهات بخواهند خانه های جدیدی بسازند مالک موظف است تا پانصد متر برای هر زارع بمنظور ساختن خانه و انبار و محل نگاهداری دام و همچنین اراضی کافی برای ساختمان مسجد - حمام - مدرسه و امثال آنها در محوطه مناسبی به تشخیص اداره کشاورزی محل منظور و مجاناً در اختیار زارعین داوطلب بگذارد و این قبیل زارعین موظفند در اراضی واگذاری با رعایت اصول بهداشت و بر طبق نقشه که از طرف وزارت کشاورزی در اختیار آنان گذارده میشود ساختمانهای مناسب را حداکثر یکسال پس از تحویل زمین بسازند و الا اراضی واگذاری عیناً بمالک مسترد خواهد شد .

فصل هشتم - مقررات مالی

ماده بیست و هشتم - اعتبار لازم برای اجرای این قانون و هزینه های مربوط بسازمان عملیات اصلاحات ارضی در بودجه کل کشور منظور و در اختیار سازمان مزبور قرار میگیرد .

ماده بیست و نهم - کلیه قبوض و اقساط مورد فروش بطور امانت ببانک کشاورزی ایران تحویل خواهد شد و بانک مزبور بوکالت از طرف وزارت کشاورزی مکلف است اقساط بدهی کشاورزان را بابت بهای زمین وصول و از محل مزبور و در صورت عدم تکافو با استفاده از کمک دولت که مقدار آن همه ساله در بودجه کل کشور منظور خواهد شد مطالبات مالکین را بابت قیمت دهات طبق مقررات این قانون بپردازد .

ماده بیست و دهم - زارعی که زمین باو واگذار میشود چنانچه سه قسط از اقساط سالیانه بدهی خود را بدون عذر موجه بنابه تشخیص بانک کشاورزی بپردازد و با صدور اجرائیه ثبتی حاضر به پرداخت اقساط مزبور

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

نگردد ملك در مقابل بقیه بدهی کشاورز بوزارت کشاورزی جهت واگذاری به دیگری براساس مقررات این قانون منتقل خواهد گردید .

ماده بیست و نهم - کلیه عملیات ثبتی مربوط به نقل و انتقالات طبق این قانون که یکطرف آن دولت باشد اعم از صدور سند مالکیت - اجراء و اخطار و غیره مجاناً انجام و از پرداخت هر گونه حق الثبت و عوارض معاف میباشند و همچنین کلیه تقاضانامه ها و اظهارنامه ها و اوراق تعهدات اسناد و مدارك تصرف و تهیه رونوشت اسناد و هر گونه اوراق دیگر مربوط به نقل و انتقالات فوق بوسیله مقامات رسمی یا صاحبان محاضر مورد اقدام قرار گیرد از پرداخت مالیات و عوارض و حق تمبر معاف است . پرداخت حقوقی که بسردفتران اسناد رسمی تعلق میگیرد بالمناصفه بعهده طرفین معامله خواهد بود .

فصل نهم : مقررات مربوط به کمکهای فنی و حمایت کشاورزان و زارعین

ماده سی ام - دولت موظف است ضمن انجام عملیات تقسیم اراضی در هر منطقه سازمان مجهز کشاورزی برای تهیه و توزیع بذر و نهال مرغوب و دامهای اصیل و تأمین تسهیلات لازم در اعطاء اعتبار و امر بازرگانی محصولات کشاورزی و ترویج کشاورزی نوین در آن منطقه ایجاد نماید .

ماده سی و یکم - در دهاتی که زمین بین کشاورزان تقسیم میشود در مورد خانه مسکونی و ابنیه از قبیل طویله انبار و غیره که در تصرف زارعین است هر گاه عرصه و اعیانی ابنیه مزبور متعلق بمالك باشد عرصه و اعیانی به زارع واگذار میشود و کشاورزان میتوانند بنام خود تقاضای صدور سند مالکیت بنمایند .

ماده سی و دوم - امور مشترك کشاورزی دهات تقسیم شده از قبیل نگاهداری قنوات و انهار و استفاده از ماشین آلات عملیات دفع آفات نباتی و حیوانی و امثال آن بوسیله شرکتهای تعاونی انجام خواهد شد .
ماده سی و سوم - رفع اختلاف بین مالك و زارع در امور مربوط بکشاورزی توسط هیئت حل اختلاف کشاورزی بعمل میآید هیئت مزبور در هر بخشی مرکب خواهد بود از بخشدار - رئیس دادگاه بخش مربوطه

(یا نماینده وزارت دادگستری) نماینده وزارت کشاورزی (یا نماینده اداره کشاورزی مربوطه) رأی این هیئت قطعی است و بوسیله اجراء دادگاههای دادگستری بموقع اجراء گذارده خواهد شد .

ماده سی و چهارم - مأمورین دولت و کسانی که مأمور اجرای مقررات این قانون میباشند هر گاه در اجرای مقررات این قانون مرتکب جرم و یا تخلفات اداری شوند بحد اکثر مجازاتی که برای آن جرم در قوانین مقرر است محکوم خواهند شد .

ماده سی و پنجم - خرید املاك ورثه اسماعیل قشقائی از تاریخ تصویب این قانون مشمول مقررات این قانون خواهد بود .

ماده سی و ششم - درباره معاملات گذشته و آینده بانک کشاورزی ایران و همچنین حدود وظایفی که بموجب این قانون بر عهده بانک مزبور واگذار شده و تعیین امتیازات و اعتبارات مربوطه بر طبق آئین نامه مخصوصی که بتصویب هیئت وزیران میرسد عمل خواهد شد .

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

تاریخ ۱۳۴۰٫۱۱٫۳۰
شماره ۳۵۱۰۴ رث

نخست وزیر وزیر کشاورزی

هیئت وزیران بنا به پیشنهاد وزارت کشاورزی در جلسه مورخ ۲۸٫۱۱٫۱۳۴۰
بمنظور تأمین اعتبار لازم جهت اجرای مفاد ماده ۲۷ قانون اصلاحات ارضی مصوب
۲۵٫۱۰٫۱۳۴۰ مقررات زیر را تصویب نمودند :

ماده (۱) - براساس ماده ۱۱ قانون اصلاحات ارضی وزارت کشاورزی برای
پرداخت بهای املاک انتقالی (پرداخت) عهده بانک کشاورزی ایران صادر و بانتقال
مهندگان تسلیم مینماید .

ماده (۲) - به (دستور پرداخت) های موضوع ماده (۱) این تصویبنامه قانونی
بهره ای از قرار شش درصد (۶٪) درسال تعلق میگیرد که در رأس موعد مقرر در
(دستور پرداخت) بوسیله بانک کشاورزی ایران قابل پرداخت خواهد بود .

ماده (۳) - وزارت دارائی مکلف است برای تأمین اعتبار لازم جهت واریز
این (دستور پرداخت) ها مبلغ دو میلیارد ریال در بودجه سال ۱۳۴۱ منظور و در
اختیار بانک کشاورزی ایران قرار دهد .

ماده (۴) - جمع مبالغ (دستور پرداخت) های صادره از طرف وزارت کشاورزی
از تاریخ تصویب تا خاتمه سال ۱۳۴۱ اهم از اصل و بهره نباید از ده برابر اعتبار
مذکور در ماده ۳ تجاوز نماید .

ماده (۵) - این (دستور پرداخت) ها با نام میباشند انتقال آنها باید در دفتر
مخصوصی که در بانک کشاورزی ایران باین منظور نگاهداری میشود به ثبت برسد .

دارنده (دستور پرداخت) باید شخصا یا بتوسط وکیل و یا نماینده قانونی خود انتقال
را در دفتر مذکور گواهی و امضاء نماید .

ماده (۶) - اصل بهره (دستور پرداخت) ها از هرگونه حق تمبر و مالیات
و عوارض موجود و یا آنچه که بعدا مقرر گردد معاف است چه مالیات و عوارض
مربوط بدولت باشد و چه مربوط بشهرداریها و سایر مؤسسات دولتی .

ماده (۷) - دارندگان (دستور پرداخت) ها میتوانند با موافقت بانک کشاورزی
ایران (دستور پرداخت) ها را بمنظور سرمایه گذاری در کارهای تولیدی (صنعتی-
کشاورزی - معدنی) نزد بانکها تنزیل نمایند بشرط آنکه بانک تنزیل کننده از انجام
این عمل از طرف شورای پول و اعتبار ممنوع نشده و تنزیل (دستور پرداخت) های
مزبور در حدود اعتباراتی باشد که بانک مرکزی ایران برای آن بانک معین کرده
است .

ماده (۸) - بانک کشاورزی ایران میتواند (دستور پرداخت) ها را قبل از
سررسید بپردازد . بهره دریافتی در این قبیل موارد از طرف هیئت مدیره بانک تعیین
و اعلام خواهد شد

ماده (۹) - این (دستور پرداخت) ها را میتوان با رعایت مفاد ماده (۵)
این تصویبنامه برای پرداخت تمام یا قسمتی از بهای کارخانه های دولتی بکار برد .
وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی که این قبیل معاملات را انجام میدهند مکلفند این
(دستور پرداخت) ها را بابت قیمت بپذیرند .

ماده (۱۰) - وزارتخانه ها و بنگاههای دولتی مکلفند این (دستور پرداخت)
ها را جهت واریز مطالبات خود از قبیل مالیات - عوارض و غیره از دارندگان
آنها بپذیرد مشروط باینکه مفاد ماده (۵) این تصویبنامه رعایت گردد .

ماده (۱۱) - کلیه (دستور پرداخت) های موضوع این تصویبنامه باید بامضای
وزیر کشاورزی و رئیس سازمان اصلاحات ارضی و یا نمایندگان مختار آنان برسد .

ماده (۱۲) - بانک کشاورزی مکلف است (دستور پرداخت) های صادره را
بمعنی ارائه از طرف دارندگان در دفتر مخصوصیکه برای ثبت این اسناد تشکیل
میدهد به ثبت برساند و پرداخت اصل و بهره آنها را براساس ماده ۲۷ قانون اصلاحات

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

ارضی مصوب ۴۰۱۰۲۵ تأمین اعتبار مذکور در ماده (۴) بنمایندگی دولت تمهد نماید .

تبصره - بانک کشاورزی ایران برای تأمین هزینه ثبت و تضمین اراضی (دستور پرداخت) ها با استثنای قسط اول مبلغی معادل یک درصد از اصل قسط و در مورد نقل و انتقالات مبلغی معادل یک درصد به عنوان کارمزد دریافت خواهد داشت .

ماده (۱۳) - وزارت کشاورزی مکلف است (دستور پرداخت) ها را در دو نسخه برنگ سفید و سبز صادر نموده و نسخه اول را که برنگ سفید است بابتقال دهنده مالک تسلیم و نسخه سبز را بابتقال کشاورزی ایران برای نگاهداری در صندوق بانک ارسال دارد .

ماده (۱۴) - کسانی که (دستور پرداخت) های موضوع این تصویبنامه قانونی را جعل و در آنها تصرفاتی نمایند بمجازات هائی که برای جاعلین اسکناس مقرر است محکوم خواهند شد .

ماده (۱۵) - وزارت دارائی - وزارت دادگستری - وزارت کشاورزی و بانک کشاورزی ایران از تاریخ ابلاغ مسئول اجرای مفاد این تصویبنامه قانونی که مجوز قانونی آن پس از افتتاح مجلسین کسب خواهد شد میباشد .

ماده (۱۶) - این تصویبنامه قانونی جانشین تصویبنامه شماره ۱۹۱۳۶ - ۱۳۴۰۶۲۶ بوده و مفاد تصویبنامه قبلی ملغی میگردد .

تصویبنامه در دفتر نخست وزیر است .

از طرف نخست وزیر

تاریخ ۴۰۱۲۱۰

شماره ۳۶۱۰۴

نخست وزیر وزیر کشاورزی

هیئت وزیران در اجرای لایحه اصلاحی قانون اصلاحات ارضی مصوبه ۱۳۴۰۱۰۱۹ بنابه پیشنهاد شماره ۳۶۹۲۶ مورخ ۴۰۱۲۰۹ وزارت کشاورزی در جلسه مورخ ۴۰۱۲۱۰ تصویب نمودند .

۱ - وزارت کشاورزی مجاز است در مورد املاک مالکینی که مالکیتشان کمتر از حد نصاب مقرر در قانون است و شخصاً داوطلب واگذاری ملک خود بدولت هستند بموجب مقررات این قانون عمل کند و پس از انتقال این قبیل املاک را طبق مقررات لایحه اصلاحی قانون اصلاحات ارضی بزارعین انتقال دهند .

۲ - وزارت کشاورزی مکلف است پس از اعلام قیمت به ترتیب مقرر در قانون و بعد از انقضای مدت اعتراض بر قیمت از طرف مالک املاک زائد بر حد نصاب مالکین مشمول را بدولت انتقال دهد و اعتراض مالک را با اطلاع کمیسیون عالی برساند، ثمن معامله در سند انتقال قیمت اعلام شده از طرف وزارت کشاورزی خواهد بود ولی در صورت اعتراض مالک یا سازمان اصلاحات ارضی بر قیمت و پس از صدور رای کمیسیون عالی رسیدگی تفاوت قیمت در اقساط مقرر در ماده یازده قانون احتساب خواهد شد و در هر حال تنظیم سند انتقال موجب اسقاط حق مالک در صورت افزایش قیمت بموجب رای کمیسیون نخواهد شد . در مواردیکه اظهارنامه از طرف اداره کشاورزی تنظیم میشود مالک مکلف است ظرف مدت ده روز مقرر در ماده ۱۳ با رعایت ماده دوم و سوم لایحه اصلاحی قانون اصلاحات ارضی و تبصره های مزبور حد نصاب خود را انتخاب نماید . در صورت عدم انتخاب نظر وزارت کشاورزی قطعی است و نسبت به انتقال مازاد بدولت بترتیب فوق عمل خواهد شد .

۳ - وزارت کشاورزی مجاز است نسبت به املاکی که در جریان ثبت مورد اعتراض قرار گرفته و جریان ثبتی آن خاتمه نپذیرفته است متقاضی ثبت را طرف معامله شناخته و سند انتقال را تنظیم نماید ولی اقساط ثمن معامله در صندوق دادگستری یا ثبت تا تعیین تکلیف با اعتراض در مراجع قضائی و ثبتی تودیع میشود و پس از معلوم شدن مالک واقعی بدستور مقامات قضائی مورد بحث باو تسلیم میشود.

۴ - مقررات لایحه اصلاحی قانون اصلاحات ارضی که معارض این تصویبنامه قانونی باشد ملغی الاثر اعلام میشود.

۵ - وزارت کشاورزی مکلف است مجوز قانونی این تصویبنامه را پس از افتتاح مجلسین تحصیل نماید.

تصویبنامه در دفتر نخست وزیر است. از طرف نخست وزیر.

تاریخ ۱۹/۱۱/۴۱

شماره ۱۵۰

نخست وزیر وزارت کشاورزی

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۴۱/۱۱/۱۵ بنا به پیشنهاد وزارت کشاورزی موافقت مینمایند که تاریخ تصویب قانون اصلاحی قانون اصلاحات ارضی که اشتباهادر تصویبنامه شماره ۳۵۱۰۴ - ۴۰۱۱۳۰ (۴۰۱۰۲۵) قید گردیده به (۴۰۱۰۱۹) اصلاح شود.

تصویبنامه در دفتر نخست وزیر است. از طرف نخست وزیر.

۹۸۶/ت مورخ ۳۰/۱۱/۴۱

وزارت کشاورزی

(در اجرای تبصره ۳ ماده قانون اصلاحات ارضی مواد ذیل تصویب میشود)

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۲۹/۱۱/۴۱ بنا به پیشنهاد شماره ۵۹۹/ص-۲۰/۱۱/۴۱ وزارت کشاورزی در اجرای تبصره ۳ ماده ۲ قانون اصلاحات ارضی (مصوب ۱۹/۱۰/۴۰) - مقررات زیر را تصویب نمودند:

ماده ۱ - سهمیه دولت در املاک مشاع باید قبلا افزای شود و برای انجام این منظور سازمان اصلاحات ارضی موظف است قبل از تنظیم سند انتقال بهزارعین مراتب را خواه از طریق الصاق آگهی در محل و خواه از طریق اخطار کتبی با اطلاع مالکین مشاع برساند. مالکین مشاع موظفند در ظرف پنج روز از تاریخ الصاق آگهی در محل و یا تاریخ دریافت اخطار کتبی توافق یا عدم توافق خود را نسبت بعمل افزای سازمان اصلاحات ارضی منطقه مزبور اطلاع دهند.

ماده ۲ - در صورتیکه مالکین مشاع توافق با افزای ننمودند مامورین سازمان اصلاحات ارضی نقشه افزای را تهیه و در کمیسیون مرکب از دادستان محل و رئیس سازمان اصلاحات ارضی و یا نمایندگان آنها از طریق قرعه کشی اقدام به تعیین سهم دولت نموده و مراتب را با اطلاع مالکین مشاع خواهند رسانید.

ماده ۳ - هر یک از مالکین مشاع حق دارد با افزای مذکور در ماده ۲ اعتراض نمایند. اعتراضات واصله در کمیسیونی مرکب از دادستان و رئیس سازمان اصلاحات ارضی منطقه و رئیس کشاورزی محل مورد رسیدگی قرار گرفته و پس از رسیدگی های لازم و در صورت لزوم جلب نظر کارشناسان رسمی و هرگاه کارشناس رسمی در

محل نباشد با جلب نظر کارشناسان غیر رسمی رای خود را در موضوع افراز و تعیین سهم دولت صادر نمایند. رای صادره قطعی و لازم الاجراء است و ادارات ثبت مکلفند بر طبق آن اقدام نمایند.

ماده ۴ - هرگاه اشخاصی که حق اعتراض دارند در ظرف مدت مقرر در ماده ۱ اعتراض نکنند تعیین سهم دولت به ترتیبی که در ماده مذکور مقرر شده قطعی است و بر طبق آن عمل خواهد شد.

ماده ۵ - دولت مکلف است مجوز این تصویبنامه قانونی را از مجلسین کسب نماید.

تصویبنامه در دفتر نخست وزیر است. - از طرف نخست وزیر ۲۵۰۷-۱۳۴۱۲۲۲ رونوشت برای اطلاع و اقدام لازم به سازمان اصلاحات ارضی ابلاغ میگردد. - وزیر کشاورزی

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

بتاریخ ۴۱۵۱۶

شماره ۸۸۱۸ ت

نخست وزیر وزارت کشاورزی

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۴۱۵۱۵ بنا به پیشنهاد شماره ۶۰۴۹/ص
۴۱۵۱۶ وزارت کشاورزی و در تعقیب تصویبنامه مورخ ۴۱۵۱۶/۲۹ هیئت وزیران
(مورخ آئین نامه اجرائی تبصره ۳ ماده ۲ قانون اصلاحی قانون اصلاحات ارضی)
مقررات زیر را تصویب و بوزارت کشاورزی اجازه دادند در مواردی که تشخیص
داده شود اجرای تصویبنامه مزبور موجبات تاخیر عمل انتقال دهات پراکنده بزارعین
را فراهم خواهد ساخت بشرح زیر عمل نماید: ماده ۱) املاک دانگی پراکنده که
بدولت (وزارت کشاورزی) انتقال مییابد بنحو مشاع بکلیه زارعین ده به نسبت نسق
موجود با رعایت مواد ۱۵ و ۱۶ قانون اصلاحات ارضی منتقل خواهد شد و بعداً در
اسرع وقت با افراز سهمی زارعین و تثبیت نسق اقدام خواهد گردید ماده ۲) امور
قنوات یا چاه عمیق یا انهار نسبت بسهم انتقالی بزارعین وسیله شرکت تعاونی ده
اداره خواهد شد. ماده ۳) شرکت تعاونی کلیه اقداماتی را که در حدود وظایف خود
برای بهبود و تغییر نوع بذر و سایر امور تولید و مصرف کشاورزی ضروری بداند به
شریک یا شرکاء پیشنهاد مینماید چنانچه شریک یا شرکاء حاضر بپرداخت هزینه سهمی
خود نباشند شرکت تعاونی برای هیئت حل اختلاف مذکور در ماده ۳۳ قانون
اصلاحات ارضی راساً مخارج لازمه را تادیه و در موقع برداشت محصول از سهم
مالکانه شریک یا شرکاء ملک برداشت خواهد کرد. ماده ۴) وظایف و روابط زارعین
باشریک یا شرکاء ملک نسبت بآن مقدار از ملک که بدولت و زارعین انتقال نیافته است
بشرحی است که در فصل هفتم قانون اصلاحات ارضی مذکور است. تصویبنامه در دفتر
نخست وزیر است. از طرف نخست وزیر

وزارت کشاورزی

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۴۱۶۸۱ بنا به پیشنهاد شماره ۱۴۲۱۴-۴۱۶۸۱ وزارت کشاورزی و در اجرای ماده ۲۴ قانون اصلاحات ارضی مصوب دیماه ۱۳۴۰ مقررات ذیل را تصویب مینماید .

۱ - در صورتیکه مالکین یا زارعین در برداشت خرمن و محصول و تادیه سهم زارعین تعلل نمایند رئیس اداره کشاورزی و فرماندار محل یا نماینده آنها سه نفر از معتمدین ده را انتخاب مینمایند تا بقائم مقامی مالک یا زارع امر تقسیم خرمن و محصول را انجام سهم هر یک از مالک و زارع را به آنها تحویل نمایند .

۲ - سهم مالک یا زارع مستنکف در انبار ده نگهداری خواهد شد و مراتب از طرف کشاورزی محل بمشارالیه ابلاغ میگردد .

۳ - چنانچه سهمیه مالک یا زارع مستنکف از محصولاتی باشد که قابل نگهداری نیست ۳ نفر معتمد مذکور در بند اول با اجازه رئیس کشاورزی و فرماندار محل بقائم مقامی مالک یا زارع محصول را بفروش خواهند رسانید و وجوه حاصله در بانک کشاورزی تودیع خواهد گردید تا در صورت مراجعه مالک یا زارع بسوی پرداخت گردد .

۴ - وزارت کشاورزی و وزارت کشور مامور اجرای این تصویبنامه هستند .

۵ - دولت مکلف است پس از افتتاح مجلسین مجوز قانونی این تصویبنامه را

تحصیل نماید .

تصویبنامه در دفتر نخست وزیری است - از طرف نخست وزیر .

وزارت کشاورزی

هیئت وزیران در جلسه ۴۱۶۸۵ بنا به پیشنهاد شماره ۸۶۵۲۳-۴۱۶۸۵ وزارت کشاورزی موافقت نمودند تبصره زیر ماده دهم قانون اصلاحی قانون اصلاحات ارضی اضافه شود .

تبصره - قیمت دهاتی که سابقه ممیزی مالیاتی ندارند بادر نظر گرفتن قیمت واحد زراعی نزدیکترین دهات مشابه که بر طبق مقررات این قانون تعیین شده بوسیله مرجع تعیین کننده ضریب منطقه ممین خواهد شد . دولت مکلف است پس از افتتاح مجلسین تنفیذ این تصویبنامه قانونی را تحصیل نماید .

تصویبنامه در دفتر نخست وزیر است . از طرف نخست وزیر

رونوشت به سازمان اصلاحات ارضی ارسال میگردد که به قسمتهای مربوطه ابلاغ نمایند .

وزیر کشاورزی

تصویر

سازمان اصلاحات ارضی
توسعه روستایی

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۴۱۷۲۳ بنا به پیشنهاد شماره ۱۹۹۵۴ -
 ۴۱۷۲۲ وزارت دادگستری و وزارت کشاورزی در اجرای لایحه قانون اصلاحات
 ارضی مصوب دیماه ۱۳۴۰ مقررات زیر را تصویب نمودند .

(۱) جمله ذیل به تبصره ۵ ماده ۲ لایحه قانون اصلاحات ارضی اضافه میشود.
 مرجع تشخیص اینکه معامله مشمول مقررات این تبصره میباشد شورای اصلاحات ارضی
 خواهد بود و ادارات ثبت و دفاتر اسناد رسمی مکلف هستند نظریه شورا که قطعی است
 در دفاتر ثبتی منعکس و عملیات بعدی را طبق این قانون انجام دهند .

(۲) تبصره ۸۷۷ بشرح زیر بماده ۲ لایحه قانون اصلاحات ارضی افزوده میشود
 تبصره (۷) از تاریخ تصویب لایحه قانون اصلاحات ارضی (نوزدهم دیماه هزار و سیصد
 و چهل) در مورد انتقالات عادی مذکور در ماده ۴۳ اصلاحی قانون ثبت در صورتیکه
 اظهارنامه مذکور در آن ماده پس از تاریخ نوزدهم دیماه هزار و سیصد و چهل بمراجع
 مربوطه تسلیم شده باشد از نظر اجرای این قانون اظهارنامه مزبور بلااثر خواهد بود .

تبصره (۸) دفاتر اسناد رسمی مکلفند نسبت بانقالات دهات و املاک مزروعی از جهت
 مشمول بودن مقررات این لایحه نسبت به دهات و رقبات مزبور با جلب موافقت وزارت
 کشاورزی یا نماینده وزارت مزبور بتنظیم سند اقدام نمایند . (۳) تبصره بند الف ماده

۱۲ لایحه قانون اصلاحات ارضی حذف و تبصره زیر بجای آن تصویب میشود . تبصره
 بند الف ماده ۱۲ در مواردیکه طبق مقررات این طلب بستانکار یا وجه نقد یا
 قبوض اقساطی یا اوراق دستور پرداخت بطریقی که در این ماده مقرر است در اداره

ثبت برای پرداخت به بستانکار ودیعه گذاشته میشود تشریفات فک معامله رهنی یا شرطی
 در دفتر اسناد رسمی بوسیله سردفتر انجام سپس طبق مقررات این قانون به تنظیم سند
 انتقال اقدام خواهد شد . (۴) تبصره زیر ذیل ماده ۲۹ لایحه قانون اصلاحات ارضی

اضافه میشود در مورد املاکی که طبق این قانون بدولت منتقل میشود بقایای هزینههای
 ثبتی از وجوه نقدی که بمالك پرداخت میشود یا از اولین اقساط وصول خواهد شد .

(۵) ماده ۳۳ لایحه قانونی اصلاحات ارضی بطریق زیر اصلاح میشود . رفع اختلاف
 بین مالك و زارع در امور مربوط بکشاورزی بمامورین اصلاحات ارضی محول میشود
 مامورین ژاندارمری مکلف هستند دستورات رئیس سازمان اصلاحات ارضی هر منطقه

را در این مورد بموقع اجراء بگذارند . وزیر کشور و وزیر کشاورزی در اجراء این
 دستور جداگانه تعلیمات لازم خواهند داد (۶) وزارت دادگستری و کشاورزی و کشور
 مسئول اجرای این تصویبنامه هستند (۷) دولت مکلف است پس از افتتاح مجلسین مجوز
 قانونی این تصویبنامه را تحصیل نماید اصل تصویبنامه در دفتر نخست وزیر است
 از طرف نخست وزیر .

رونوشت ابلاغ میشود . رئیس سازمان اصلاحات ارضی

پنج شنبه بیست و هفتم دیماه ۱۳۴۱

(مواد الحاقی بقانون اصلاحات ارضی)

ماده ۱ - در مورد دهات و مزارعی که طبق قانون اصلاحی قانون اصلاحات ارضی
 مشمول تقسیم نیست و در ملکیت اشخاص باقی میماند مالکین موظفند بیکدیگر از سه صورت
 زیر عمل نمایند .

الف - مالکین ملك خود را بر اساس معدل عایدات سه سال اخیر ملك بدون در
 نظر گرفتن عوارض مطابق عرف محلی بزراع همان ملك اجاره نقدی بدهند .

سازمان اصلاحات ارضی موظف است بر این اساس ضریب اجاره منطقه را
 تعیین نماید .

مدت اجاره فوق سی سال و از جهت قیمت (میزان مال الاجاره) هر پنج سال
 قابل تجدید نظر خواهد بود .

ب - مالکین میتوانند از این تاریخ ملك مزروعی خود را با ترازی بزراعین
 بفروشند محصول شتوی زیر خاک و محصول بهاره (برنج - چغندر - صیفی و غیره)

که قبل از فروش زیر خاک خواهد رفت کمافی السابق و بر نسق قبلی بین زارعین و
 مالکین تقسیم خواهد شد .

ج - اراضی آبی و دیم هر یک به نسبت بهره مالکانه مرسوم در محل بین زارعین
 و مالك و یا مالکین محل تقسیم و سهم مالك یا مالکین بدون زارع با حقا به مربوطه

از اراضی آبی و دیم مجزا و سهم زارعین نیز با حقا به بین کلیه آنان طبق نسق زراعتی
 همان محل تقسیم گردد .

سازمان اصلاحات ارضی
 جمهوری اسلامی ایران

تبصره اول - مخارج مشترك ده به نسبت سهام هريك از شركاء پرداخت خواهد شد .

تبصره دوم - دو پنجم قيمت ملكى كه باين صورت به زارعين واگذار ميشود براساس بالاترين ضريب منطقه از طرف زارع در مدت دهسال به اقساط متساوى بمالك پرداخت خواهد شد .

تبصره سوم - بانك كشاورزى مكلف است به اينگونه مالكين جهت آباد كردن سهمى كه متعلق به ايشان است وام طويل المدت بدهد .

تبصره چهارم - اراضى مكانيزه كه در همان ده واقع است مشمول اين قانون نيست مشروط باينكه از پانصد هكتار تجاوز نكند .

تبصره پنجم - استثناء موضوع تبصره چهار شامل اراضى ميشود كه از تاريخ تصويب قانون اصلاحات ارضى مصوب مجلسين بوسايل مكانيكى كشت ميشده است .

تبصره ششم - در مورد شالى زارها مالكين ميتوانند تاسى هكتار برائى خود نگاهدارند تا بر طبق يكي از شقوق الف و ب رفتار نمايند مازاد برسى هكتار بيسن زارعين تقسيم خواهد شد بهاي هر هكتار شالى زار كه به زارع فروخته ميشود بماخذ آخرين ماليات تا تاريخ ديماه ۱۳۴۰ با ضريب اصلاحات ارضى تحت نظر سازمان اصلاحات ارضى تعيين خواهد شد .

ماده دو - املاك موقوفه عام بادر نظر گرفتن منافع وقف باجازه طويل المدت نودو نه سال به زارعين همان موقوفه اجاره نقدى داده ميشود اجاره بها هر پنج سال يك مرتبه قابل تجديد نظر است .

اوقاف خاص در صورت اقتضاء بر طبق قانون مدنى بمنظور تبديل به احسن از طرف دولت خريدارى و بين زارعين تقسيم ميشود وجوه حاصله از فروش اينگونه املاك وسيله توليت وقف اختصاص بخريد مال ديگرى داده ميشود تا طبق ماده ۹۰ قانون مدنى مورد عمل قرار گيرد .

ماده سه - مالکينى كه ميخواهند هريك از شقوق سه گانه مذکور در ماده يك را اختيار نمايند مكلفند تصميم خود را ظرف يكماه از تاريخى كه وزارت كشاورزى آگهى مينمايد بسازمان اصلاحات ارضى محل خود اطلاع دهند .

ماده چهار - مدت پرداخت قيمت ارزيابى شده املاك موضوع ماده دهم قانون اصلاحات ارضى بجاي دهسال پانزده سال خواهد بود .

تبصره - املاكى كه تا اين تاريخ از طرف دولت خريدارى شده مشمول اين ماده خواهد بود باستثناء قبوضى كه تا اين تاريخ مورد معامله قرار گرفته باشد .

ماده پنج - آئين نامه اجرائى اين قانون را وزارت كشاورزى تهيه و پس از تصويب هيئت وزيران بموقع اجرا ميگذارد .

ماده ۱۰۰ - تبصره اول - مخارج مشترك ده به نسبت سهام هريك از شركاء پرداخت خواهد شد .

تبصره دوم - دو پنجم قيمت ملكى كه باين صورت به زارعين واگذار ميشود براساس بالاترين ضريب منطقه از طرف زارع در مدت دهسال به اقساط متساوى بمالك پرداخت خواهد شد .

تبصره سوم - بانك كشاورزى مكلف است به اينگونه مالكين جهت آباد كردن سهمى كه متعلق به ايشان است وام طويل المدت بدهد .

تبصره چهارم - اراضى مكانيزه كه در همان ده واقع است مشمول اين قانون نيست مشروط باينكه از پانصد هكتار تجاوز نكند .

تبصره پنجم - استثناء موضوع تبصره چهار شامل اراضى ميشود كه از تاريخ تصويب قانون اصلاحات ارضى مصوب مجلسين بوسايل مكانيكى كشت ميشده است .

تبصره ششم - در مورد شالى زارها مالكين ميتوانند تاسى هكتار برائى خود نگاهدارند تا بر طبق يكي از شقوق الف و ب رفتار نمايند مازاد برسى هكتار بيسن زارعين تقسيم خواهد شد بهاي هر هكتار شالى زار كه به زارع فروخته ميشود بماخذ آخرين ماليات تا تاريخ ديماه ۱۳۴۰ با ضريب اصلاحات ارضى تحت نظر سازمان اصلاحات ارضى تعيين خواهد شد .

ماده دو - املاك موقوفه عام بادر نظر گرفتن منافع وقف باجازه طويل المدت نودو نه سال به زارعين همان موقوفه اجاره نقدى داده ميشود اجاره بها هر پنج سال يك مرتبه قابل تجديد نظر است .

اوقاف خاص در صورت اقتضاء بر طبق قانون مدنى بمنظور تبديل به احسن از طرف دولت خريدارى و بين زارعين تقسيم ميشود وجوه حاصله از فروش اينگونه املاك وسيله توليت وقف اختصاص بخريد مال ديگرى داده ميشود تا طبق ماده ۹۰ قانون مدنى مورد عمل قرار گيرد .

ماده سه - مالکينى كه ميخواهند هريك از شقوق سه گانه مذکور در ماده يك را اختيار نمايند مكلفند تصميم خود را ظرف يكماه از تاريخى كه وزارت كشاورزى آگهى مينمايد بسازمان اصلاحات ارضى محل خود اطلاع دهند .

ماده چهار - مدت پرداخت قيمت ارزيابى شده املاك موضوع ماده دهم قانون اصلاحات ارضى بجاي دهسال پانزده سال خواهد بود .

تبصره - املاكى كه تا اين تاريخ از طرف دولت خريدارى شده مشمول اين ماده خواهد بود باستثناء قبوضى كه تا اين تاريخ مورد معامله قرار گرفته باشد .

ماده پنج - آئين نامه اجرائى اين قانون را وزارت كشاورزى تهيه و پس از تصويب هيئت وزيران بموقع اجرا ميگذارد .

در جلسه امروز هیئت دولت تصویب نامه قانونی ملی شدن جنگلها نیز باین شرح تصویب شد .

ماده یکم - از تاریخ تصویب این تصویب نامه قانونی عرصه و اعیانی کلیه جنگلها و مراتع و بیشه های طبیعی اراضی جنگلی کشور جزء اموال عمومی محسوب و متعلق بدولت است و لو اینکه قبل از این تاریخ افراد آنرا متصرف شده و سند مالکیت گرفته باشند .

ماده دوم - حفظ و احیاء و توسعه منابع فوق و بهره برداری از آنها بعهده سازمان جنگلبانی ایران است .

تبصره ۱ - سازمان جنگلبانی مجاز است بهره برداری از منابع فوق را راسا عهده دار و یا با انعقاد قراردادهای لازم بعهده اشخاص واگذار کند .

تبصره ۲ - توده های جنگلی محاط در زمین های زراعی که در اراضی جنگلی جلگه ای شمال کشور و در محدوده اسناد مالکیت رسمی اشخاص واقع شده بوده باشند مشمول ماده یک این تصویب نامه قانونی نیستند ولی بهره برداری از آنها تابع مقررات عمومی قانون جنگلها و مراتع است .

تبصره ۳ - عرصه و محاط تاسیسات و خانه های روستائی و همچنین زمین های زراعی و باغات واقعه در محدوده اسناد مالکیت جنگلها و مرتع که تا تاریخ تصویب این قانون احداث شده اند مشمول ماده یک این قانون نخواهند بود . ادارات ثبت مجازند با تشخیص و گواهی سازمان جنگلبانی ایران اسناد مالکیت عرصه و اعیانی جداگانه برای مالکین آنها صادر نمایند .

ماده سوم - باشخاصی که دارای سند مالکیت بنام جنگل هستند و یا از مراجع قضائی حکم قطعی دال بر مالکیت آنها بنام

جنگل صادر شده و یا دارای حکم قطعی از هیئت‌های رسیدگی املاک و اگذاری بنام جنگل باشند وجوه زیر پرداخت میشود.

الف- در مورد جنگلهای شمال که از حوزه آستارا شروع و بحوزه کلیدافی ختم میشود برای هر هکتار پانصد ریال .

ب- در مورد سایر جنگلها و بیشه‌های کشور برای هر هکتار یکصد ریال .

ج- باشخصیکه جنگل در محدوده اسناد مالکیت آنها یا در محدوده املاکی که بموجب احکام قطعی قضائی یا هیئت‌های رسیدگی املاک و اگذاری به آنها تعلق گرفته قرار دارد برای هر هکتار یکصد ریال .

ماده چهارم - در مورد مراتع مشجر و غیر مشجر بنحو زیر رفتار میشود .

۱- باشخصی که مراتع مشجر در محدوده اسناد مالکیت آنها قرار گرفته یا بنام مرتع مشجر دارای سند مالکیت رسمی جداگانه بوده و یا از مراجع قضائی حکم قطعی دال بر مالکیت آنها صادر شده و یا دارای حکم قطعی از هیئت‌های رسیدگی املاک و اگذاری باشند در مناطق شمال (از حوزه آستارا تا حوزه کلیدافی) برای هر هکتار ۱۰۰ ریال و در سایر مناطق ایران برای هر هکتار ۵۰ ریال پرداخت میشود .

۲- در مورد مراتع غیر مشجر بنحو زیر رفتار میشود .

الف- نسبت به مراتع غیر مشجر که بنام مرتع دارای اسناد مالکیت هستند چنانچه با توجه به قانون اصلاحات ارضی مصوب سال ۱۳۴۰ مراتع مزبور ضمن املاک زائد بر حد نصاب دولت انتقال یافته یا در آتیه انتقال یابد مرتع مزبور در اختیار سازمان اصلاحات ارضی باقی میماند که طبق آئین‌نامه مربوطه آنرا در اختیار کشاورزان یا شرکتهای تعاونی محلی یا اتحادیه‌های شرکت تعاونی بگذارد .

قیمت مراتع غیر مشجریکه بموجب این بند در آتیه بدولت منتقل میشود ده برابر عایدی علف‌چر یکساله آن که در تصویب‌نامه شماره ۲۴۳۲-۱۲ مورخ ۱۳۳۹٫۹٫۱۳ مبلغ آن معین شده پرداخت میشود .

ب- مراتع غیر مشجریکه با توجه به قانون اصلاحات ارضی مصوب ۱۳۴۰ در سهم اشخاص قرار گرفته و همچنین مراتع غیر مشجریکه در تاریخ تصویب این قانون یا بعدا بموجب اسناد مالکیت یا آراء قطعی محاکم قضائی یا هیئت‌های رسیدگی به املاک و اگذاری در محدوده املاک مزروعی قرار گرفته یا بگیرند مشمول مقررات این قانون نخواهد بود .

تبصره ۱ - سازمان جنگلبانی میتواند بهر خانوار جنگل نشین تا چهار سر دام بزرگ یا معادل آن دام کوچک بدون دریافت حق‌التعلیف با توجه به ظرفیت چرا بعدت و در نقاط و طبق شرایطی که مقتضی بداند در مراتع اجازه چرا بدهد هر دام بزرگ معادل سه دام کوچک محسوب میشود .

ماده پنجم - در مورد منابع طبیعی مندرج در ماده یکم که تاریخ تصویب این قانون اسناد مالکیت آنها بنام اشخاص صادر نشده ولی تقاضای ثبت پذیرفته شده و تشریفات ثبتی تا مرحله صدور سند مالکیت طی شده یا بشود با ارائه گواهی اداره ثبت مربوطه مبنی بر بلامانع بودن صدور سند مالکیت بنام متقاضی طبق ماده سوم این قانون رفتار خواهد شد و گواهی اداره ثبت برای پرداخت وجه بمنزله سند مالکیت تلقی میگردد . نسبت بمنابع طبیعی مذکور در ماده یک که دعاوی آنها در محاکم قضائی یا هیئت‌های رسیدگی باملاک و اگذاری مطرح است پس از صدور رای قطعی محاکم یا هیئت‌های رسیدگی باملاک و اگذاری نیز طبق این قانون وجه به ذیحق پرداخت خواهد شد .

ماده ششم - کلیه معاملات رهنی با حق استرداد که نسبت

باموال عمومی مذکور در این قانون بین اشخاص واقع شده باشد
از تاریخ تصویب این قانون فک شده محسوب است .

بستانکاران اسناد مزبور میتوانند بقائم مقامی بدهکار به
سازمان جنگلبانی ایران مراجعه و تا میزان طلب خود از جوهیکه
بموجب این قانون قابل پرداخت است و بترتیبی که مقرر شده
دریافت نمایند و در صورتیکه وجوه قابل پرداخت بدهکار طبق
مقررات این قانون تکافوی طلب مرتهن را ننماید نسبت بمازاد
میتواند از سایر دارائی بدهکار استیفای طلب نماید .

ماده هفتم - در مورد جنگلها و مراتع مشمول این قانون
که بهره برداری از آنها طبق اسناد رسمی یا غیررسمی بهر عنوان
باشخاص برگزار شده اسناد مزبور از تاریخ تصویب این قانون
ملفی است و بهره برداران در صورت تمایل بادامه بهره برداری در
جنگلها و مراتع فوق باید بسازمان جنگلبانی مراجعه و ترتیب
قرارداد لازم را بدهند .

تبصره - مستثنیات این ماده بقرار زیر است .

۱- سازمان جنگلبانی میتواند نسبت بطرحهای جنگلداری
که در تاریخ تصویب این تصویب نامه قانونی از طرف سازمان مزبور
دستور اجرا داده شده برای مدت ۵ سال از این تاریخ مفاد
قرارداد های مجری طرح را با طرف قرارداد از لحاظ بهای درخت
که بموجب اسناد رسمی منعقد شده باشد مراعات نماید . چنانچه
مجری طرح خود مالک تمام یا قسمتی از جنگل باشد نسبت بسهم
مالکیت سابق خود باید بسازمان جنگلبانی مراجعه و سازمان مزبور
مجاز است بدون رعایت تشریفات آئین نامه معاملات دولتی و باتوجه
بهزینه هائی که در مورد اجرای طرح بعمل آمده قرارداد لازم برای
دریافت بهره مالکانه با مشارالیه منعقد نماید . مدت این قبیل
قراردادها از پنج سال تجاوز نخواهد کرد .

در هر حال چنانچه مجریان طرح بخواهند از سال ۱۳۴۲ ببعده
از جنگلهای مورد طرح بهره برداری نمایند موظفند بهره مالکانه درختان
مورد پروانه های قطع را که از سال مزبور ببعده صادر میشود بسازمان
جنگلبانی بپردازند و چنانچه مجری طرحی بعللی قادر با اجرای طرح
نشود و یا اجرای طرح را متوقف ساخت سازمان جنگلبانی مراتب را
با تعیین ضرب الاجلی باو اخطار میکند . در خاتمه مدت تعیین شده
در صورتیکه مجری طرح مواردی را که اخطار شده انجام نداده باشد
سازمان جنگلبانی مختار خواهد بود اجرای طرح را راسا عهده دار و
یا از طریق مزایده باشخاص دیگر واگذار کند و مجری قبلی طرح
مستحق دریافت وجهی بابت هزینه های انجام شده نخواهد بود .

۲- اشخاصیکه باستناد ماده ۲۴ قانون جنگلها و مراتع کشور
تا تاریخ ۸/۱۰/۴۸ پروانه بهره برداری از جنگل تحصیل نموده و
همچنین اشخاصی که باستناد تصویب نامه شماره ۴۲۷۳۸-۴۸/۱۰/۴۸
در مورد تهیه ذغال پروانه رسمی اخذ نموده اند در صورتیکه خود
مالک جنگل بوده و بهره برداری نموده اند بهره برداری آنها تا خاتمه
مدت پروانه مجاز و چنانچه از مالک جنگل بموجب سند رسمی
تحصیل مجوز بهره برداری نموده باشند معاملات آنها تا خاتمه مدت
پروانه نافذ و بهره مالکانه بمالک قبلی پرداخت میشود .

ماده هشتم - از تاریخ تصویب این قانون سازمان جنگلبانی
مجاز است برای مصارف روستائی جنگل نشینان و دهکده های
مجاور جنگل با توجه بمیزان واقعی احتیاج آنها بدون دریافت
بهره مالکانه اجازه بهره برداری صادر نماید .

ماده نهم - اشخاصی که در اثر اجرای این قانون مشمول
دریافت وجهی میباشند باید حداکثر ظرف مدت یکسال از تاریخ
انتشار آگهی سازمان جنگلبانی بسازمان مزبور مراجعه و با تسلیم
عین اسناد مالکیت و نقشه ثبتی گواهی شده که مساحت مورد تقاضا

را دقیقاً مشخص نماید وجوه مذکور در این قانون را مطالبه کنند .
پس از انقضای مدت مزبور نمیتوان بتقاضای واصله ترتیب اثر داد
و وجوه مرقوم قابل مطالبه نمیشد نسبت بمشمولین ماده پنجم از
تاریخ صدور گواهی ثبت محل یا حکم قطعی تا مدت یکسال نقضای
وجه قابل پذیرش خواهد بود .

ماده دهم - وجوه مذکور در این قانون ظرف مدت دهسال
با اقساط متساوی سالانه باشخاص ذیحق پرداخت میشود .

ماده یازدهم - دولت مکلف است تا دهسال هرسال مبلغ
پنجاه میلیون ریال بمنظور پرداخت وجوه مذکور در این قانون در
اختیار سازمان جنگلبانی بگذارد .

ماده دوازدهم - وزارت کشاورزی مکلف است آئین نامه
اجرائی این قانون را تنظیم و پس از تصویب هیئت وزیران بموقع
اجرا بگذارد .

ماده سیزدهم - وزارتخانه های کشاورزی - دارائی مامور
اجرای این تصویبنامه قانونی میباشدند .

ماده چهاردهم - وزارت کشاورزی مکلف است مجوز
قانونی این تصویبنامه را پس از گشایش مجلسین تحصیل نماید .

**تصویب لایحه قانونی فروش سهام کارخانجات
کولتی بعنوان پشتوانه اصلاحات ارضی**

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

وزارت کشاورزی

هیئت وزیران بنا به پیشنهاد وزارت کشاورزی و موافقت وزارت صنایع و معادن بمنظور تامین قسمتی از اعتبارات لازم جهت اجرای قانون اصلاحات ارضی از طریق فروش سهام کارخانجات دولتی تصویب نمودند.

ماده ۱- کلیه کارخانه های دولتی که فهرست آن ضمیمه این تصویبنامه میباشد بصورت شرکت سهامی اداره خواهد شد.

ماده ۲- نمایندگی سهام دولت در مجامع عمومی شرکت با وزیر دارائی و وزیر کشاورزی و وزیر صنایع و معادن خواهد بود.

ماده ۳- سرمایه شرکت براساس ارزیابی جدیدی توسط حسابداران قسم خورده و کارشناسان رسمی و بطریقی که از طرف مجمع عمومی صاحبان سهام معلوم خواهد شد تعیین میگردد.

ماده ۴- سهام شرکت بی نام میباشد.

ماده ۵- اداره امور شرکت برطبق اصول بازرگانی بوده و منحصرأ مشمول مقررات اینقانون تجارت و اساسنامه شرکت خواهد بود.

ماده ۶- سهام شرکت منحصرأ بوسیله بانک کشاورزی ایران بفروش خواهد رسید و بانک مزبور منحصرأ میتواند به نمایندگی دولت بجای وجه نقد درمقابل دستور پرداختها و یا قبوض اقساطی که وزارت کشاورزی بابت قیمت املاک بمالکین میدهد و در صورت تمایل آنان با رعایت ماده ۱۲ تصویبنامه قانونی شماره ۳۵۱۰۴-۳۰۳۰۱۱۳۰ از سهام شرکت واگذار نماید.

ماده ۷- بانک کشاورزی ایران بنمایندهای دولت سود سهام

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

شرکت و حداقل تامیزان صدی شش (۶٪) در سال و تا زمانی که اکثریت سهام بفروش نرفته است و یا پنج سال از تاریخ تاسیس شرکت هر کدام کمتر باشد تعهد مینماید که از محل حساب مربوطه بترتیب زیر عمل نماید. هرگاه سود سهام در یکسال معادل ۶٪ یا بیش از آن باشد سود سهام فروخته شده بهمان نسبت پرداخت میشود و سود سهام دولتی بمنظور تامین تضمین حداقل سود برای سالهای بعد در حساب مخصوصی در بانک کشاورزی ایران اندوخته خواهد شد و هرگاه سود یکسال کمتر از ۶٪ باشد سود سهام فروخته شده تا میزان تضمین شده توسط بانک کشاورزی از محل سود های اندوخته شده فوق پرداخت خواهد شد. در صورتیکه سود های اندوخته شده تکافوی پرداخت سود حداقل تضمین شده را ننماید مابه التفاوت از محل وجوهی که طبق ماده ۸ این تصویبنامه قانونی بوزارت صنایع و معادن پرداخته میشود تامین خواهد شد.

تبصره - بانک کشاورزی ایران برای تامین کسری احتمالی سود ۶٪ تعهد شده فوق از سرمایه و یا سایر منابع اختصاصی بانک استفاده نخواهد کرد.

ماده ۸ - بانک کشاورزی ایران مکلف است وجوه حاصله از محل وصول اقساط کشاورزان موضوع مواد ۱۵ و ۲۷ قانون اصلاحی قانون اصلاحات ارضی معادل سهام فروخته شده شرکت و همچنین وجوه حاصله از فروش سهام باشخاص از کسر مخارج ضروری مصرح در این تصویبنامه قانونی بوزارت صنایع و معادن پرداخت نماید.

ماده ۹ - در صورتیکه شرکت برای بهبود بهره برداری کارخانجات مخارجی را ضروری بداند از محل قیمت کارخانجات که باید بوزارت صنایع و معادن پرداخت شود کسر خواهد نمود.

ماده ۱۰ - ثبت شرکت و انتقال سهام بمتقاضیان مذکور در ماده ۶ از پرداخت هرگونه حق الثبت و یا حق تمبر و مالیات و

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

حوار نم موجود و یا آنچه که بعداً مقرر گردد معاف خواهد بود.

ماده ۱۱ - کلیه وجوه نقدی شرکت در بانک کشاورزی ایران متمرکز میشود.

ماده ۱۲ - کلیه کارکنان و کارگران فعلی کارخانجات مندرج در فهرست ضمیمه در اختیار شرکت قرار خواهند گرفت. مدت خدمت کارمندان رسمی دولت که در شرکت مشغول خدمت هستند در صورتیکه کسور بازنشستگی خود را پرداخت نمایند جزو خدمت رسمی آنان محسوب خواهد شد و لو اینکه اکثریت سهام شرکت تعلق بدولت نداشته باشد.

ماده ۱۳ - وزارتین کشاورزی و صنایع و معادن مأمور اجرای این تصویبنامه قانونی میباشند.

ماده ۱۴ - دولت مکلف است پس از افتتاح مجلسین مجوزاً قانونی این تصویبنامه را تحصیل نماید.

اصل تصویبنامه در دفتر نخست وزیر است از طرف نخست وزیر

رونوشت جهت اطلاع و اجرا
میگردد. از طرف نخست وزیر

فهرست کارخانجات ضمیمه تصویبنامه قانونی شماره
مورخ هیئت وزیران.

- ۱- کارخانه های شرکت سهامی کارخانجات قند
- ۲- کارخانه های شرکت سهامی کارخانجات نساجی
- ۳- کارخانه های شرکت سهامی کارخانجات مصالح ساختمانی
- ۴- کارخانه های شرکت سهامی کارخانجات پنبه و نوغان
- ۵- کارخانه های شرکت سهامی کارخانجات شیمیائی

تصویب لایحه قانونی سهام کردن کارگران
در منافع کارگاههای تولیدی و صنعتی .

سازمان سادو کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

فaded handwritten text in Persian script, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mostly illegible due to fading and the texture of the paper.

لایحه قانونی سهم کردن کارگران در منافع کارگاههای صنعتی و تولیدی

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۷/۱۰/۴۱۰۲۳ بنا به پیشنهاد شماره ۱۱۱۹ وزارت کار و خدمات اجتماعی بمنظور بهبود وضع کارگران و تامین عوائد بیشتر برای آنان و تحکیم روابط کارفرما و کارگر و تعمیم نظام صحیح صنعتی در کارگاههای تولیدی و صنعتی و افزایش و بهبود تولیدات تصویب نمودند:

ماده ۱- کارفرمایان کارگاههای صنعتی و تولیدی که مشمول قانون کار میباشند باید مقررات این قانون را درباره کارگران خود بموقع اجراء بگذارند شمول و هم چنین تاریخ اجراء مقررات این قانون در مورد هر کارگاه صنعتی و تولیدی را کمیونی که بریاست وزیر کار و خدمات اجتماعی یا قائم مقام او با مشارکت نمایندگان وزارتخانههای دارائی - صنایع و معادن و دادگستری و یک نفر مطلع در امور اقتصادی و اجتماعی تشکیل میشود تعیین و اعلام خواهد نمود.

ماده ۲- کارفرمایان کارگاههاییکه بموجب رای کمیسیون مذکور در ماده ۱ مشمول این قانون واقع میشوند مکلفند حداکثر تا آخر خرداد ماه ۱۳۴۲ پیمان دسته جمعی بر اساس اعطاء پاداش به تناسب استحصال یا صرفه جوئی در هزینهها یا تقلیل ضایعات یا سهم کردن کارگران در منافع خالص یا روشهای مشابه دیگر یا طریقی مرکب از دو یا چند روش مذکور که موجبات افزایش درآمد کارگران را فراهم سازد با نماینده کارگران کارگاه و یا سندیکای حائز اکثریت کارگاه منعقد سازند و یک نسخه از پیمان دسته جمعی مذکور را بوزارت کار و خدمات اجتماعی ارسال

دارند. این پیمان ها نباید مغایر با قوانین و مقررات جاریه کشور باشد.

تبصره ۱- برای انعقاد پیمان دسته جمعی وزارت کار و خدمات اجتماعی راهنمائیهای لازم را بکارفرمایان و کارگران خواهد نمود.

تبصره ۲- در پیمانهای دسته جمعی مدت اعتبار پیمان بایستی قید شود.

ماده ۳- در صورتیکه کارفرمایان کارگاههای مشمول این قانون بشرح ماده ۲ پیمان دسته جمعی منعقد نمایند مراتب از طرف کارفرما و یا نماینده کارگران کتبا با اطلاع وزارت کار و خدمات اجتماعی خواهد رسید و وزارت کار و خدمات اجتماعی در مدت سه ماه با در نظر گرفتن مقتضیات و شرایط کار همان کارگاه و با توجه به پیشنهادات طرفین روشی تعیین و برای انعقاد پیمان دسته جمعی بطرفین توصیه خواهد نمود.

ماده ۴- اگر توصیه وزارت کار و خدمات اجتماعی مورد قبول نماینده کارگران کارگاه و یا سندیکای حائز اکثریت قرار نگیرد مراتب از طرف وزارت کار و خدمات اجتماعی بکمیسیون مذکور در ماده ۱ احاله میگردد و تصمیم کمیسیون مذکور قطعی خواهد بود.

ماده ۵- چنانچه توصیه وزارت کار و خدمات اجتماعی مورد قبول کارفرما قرار نگیرد کارفرما مکلف است کارگران خود را در منافع خالص کارگاه سهم نماید.

میزان سهم کارگران از منافع خالص کارگاه بموجب تشخیص وزارت کار و خدمات اجتماعی و تأیید کمیسیون مذکور در ماده ۱ تعیین خواهد گردید و سهم کارگران از منافع خالص از بیست درصد منافع خالص تجاوز نخواهد کرد.

تبصره - در صنایع و کارگاههایی که بموجب قوانین خاص

بوسیله دولت بهره برداری میشود یا انحصارا توسط دولت اداره میشود در صورتیکه میزان متوسط درآمد کارگران از میزان متوسط درآمد کارگران مشابه در سایر صنایع و کارگاهها کمتر باشد مابه التفاوت بصورت پاداش بآنان داده خواهد شد .

ماده ۶- در هر يك از کارگاههایی که روش سهام کردن در منافع خالص طبق ماده ۵ اجراء میگردد هیئتی بمنظور تعیین مبلغی که از منافع خالص به کارگران تعلق میگیرد و انجام سائر تکالیف مقرر در این قانون تشکیل خواهد شد - هیئت مزبور که بنام « هیئت تسهیم منافع » نامیده میشود دارای شخصیت حقوقی بوده و اعضاء آن عبارت خواهند بود از یکنفر نماینده کارگران همان کارگاه یکنفر نماینده وزارت دارائی - یکنفر نماینده وزارت صنایع و معادن - یکنفر نماینده کارفرما و یکنفر نماینده وزارت کار و خدمات اجتماعی .

طرز تشکیل جلسات هیئت تسهیم منافع و حد نصاب لازم برای اتخاذ تصمیمات طبق آئین نامه ای که بتصویب وزراء کار و خدمات اجتماعی و دارائی و صنایع و معادن خواهد رسید تعیین میگردد .

تبصره ۱- نماینده کارگران مذکور در این ماده همان نماینده اصلی کارگران و در غیبت او نماینده علی البدل در شورای کارگاه میباشد که بموجب آئین نامه مذکور در ماده ۴۴ قانون کار انتخاب میگردند در صورتیکه در کارگاهی نماینده کارگر تعیین نشده باشد یکنفر از کارگران همان کارگاه بانتخاب وزارت کار و خدمات اجتماعی بعنوان نماینده کارگر در هیئت تسهیم منافع تعیین خواهد گردید .

تبصره ۲- نمایندگان وزارت دارائی و وزارت کار و خدمات اجتماعی و وزارت صنایع و معادن در هیئتهای تسهیم منافع را وزراء مربوطه از بین کارمندان دولت انتخاب خواهند کرد .

ماده ۷- کارفرمایان نمیتوانند مزایائی را که قبلا ذرمورد کارگران خود قائل شده اند کسر و یا قطع نمایند .

ماده ۸- کلیه کارفرمایانی که کارگران آنها در منافع خالص سهام میشوند مکلفند يك نسخه از ترازنامه و حساب سود و زیان عملیات هر سال مالی خود را بلافاصله پس از تصویب و بهر صورت منتها تا یکماه بعد از تصویب مجمع عمومی بوزارت کار و خدمات اجتماعی ارسال دارند .

ماده ۹- در صورت خودداری کارفرما از ارسال ترازنامه در ظرف مدت مقرر در ماده ۸ بوزارت کار و خدمات اجتماعی هیئتی مرکب از یکنفر بازرس کار که بموجب فصل یازدهم قانون کار تعریف گردیده و دو نفر حسابدار قسم خورده دفاتر و اسناد و مدارك کارفرما را بمنظور تعیین منافع خالص او مورد رسیدگی قراردادگی گزارشی تنظیم خواهد نمود و این گزارش قطعی است . کلیه هزینه های مربوط بانجام ماموریت مذکور در این ماده بعهده کارفرما خواهد بود .

ماده ۱۰- پس از اعلام و آمادگی هیئت تسهیم منافع که بوسیله نماینده وزارت کار و خدمات اجتماعی صورت خواهد گرفت وزارت کار و خدمات اجتماعی ترازنامه و حساب سود و زیان کارگاه را به هیئت تسهیم منافع تسلیم خواهد نمود .

تبصره - در صورتیکه نماینده کارگران در هیئت تسهیم منافع نسبت به صحت ارقام ترازنامه و حساب سود و زیان تردید نماید هیئت تسهیم منافع رسیدگی به ترازنامه و حساب سود و زیان را بیکی از حسابداران قسم خورده ارجاع خواهد نمود و نظر حسابدار قسم خورده قطعیت خواهد داشت .

هزینه های مربوط بانجام رسیدگی در صورت تأیید ترازنامه و حساب سود و زیان از سهم کارگران تأدیه خواهد شد .

ماده ۱۱- کارفرما ذخیره احتیاطی مذکور در ماده ۵۷ قانون تجارت را از منافع خالص وضع خواهد نمود اما همینکه ذخیره احتیاطی بعشر سرمایه رسید سرمایه سهم کارگران از کلیه منافع خالص منظور خواهد شد .

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

تبصره ۱- ضریب انتفاعی هر کارگر عبارت است از جمع دو ضریب مربوط به سابقه خدمت و دستمزد.

تبصره ۲- برای آنکه سهم هر یک از کارگران مشخص گردد کل مبلغی را که کارفرما بابت سهم کارگر پرداخته است باید بر جمع ضرائب انتفاعی کارگران همان کارگاه تقسیم نموده و نتیجه را در ضریب انتفاعی شخصی هر کارگر ضرب کرد.

تبصره ۳- در صورت فوت یکی از کارگران پیش از تقسیم سهم کارگران هیئت تسهیم منافع مکلف است سهم کارگر متوفی را بورات قانونی او پرداخت نماید.

ماده ۱۵- در صورتیکه اعضاء هیئت از حدود تکالیف مقرر خود تجاوز نموده و یا در وجوه مربوطه تصرفاتی نمایند تحت تعقیب قرار خواهند گرفت.

ماده ۱۶- توافق کارفرما و نماینده کارگران برای انعقاد پیمان دسته جمعی مربوط در هر موقع نافذ و معتبر خواهد بود.

ماده ۱۷- هیچیک از کارگران نمیتوانند باستناد این قانون در اداره امور کارگاه مداخله نمایند.

ماده ۱۸- مرجع اتخاذ تصمیم در مورد اختلافات مربوط به پیمان دسته جمعی مندرج در این قانون در مرحله اول شورای کارگاه و در مرحله نهائی همان کمیسیون مذکور در ماده ۱ خواهد بود و نظر کمیسیون در حکم رای قطعی هیئت حل اختلاف مذکور در ماده ۴۳ قانون کار بوده و بهمان نحو بموقع اجراء گذاشته خواهد شد.

ماده ۱۹- وزارتخانه های کار و خدمات اجتماعی - دادگستری و دارائی و صنایع و معادن مامور اجراء این قانون میباشد.

ماده ۲۰- دولت مکلف است پس از افتتاح مجلسین این لایحه را برای تصویب تقدیم دارد.

ماده ۱۲- در کارگاههایی که روش تسهیم کردن کارگران در منافع خالص اجراء میگردد کارفرما مکلف است ظرف چهار ماه پس از تسلیم ترازنامه و حساب سود و زیان بوزارت کار و خدمات اجتماعی سهم کارگران را در چهار قسط متساوی ماهیانه بحساب مخصوصی که هیئت تسهیم منافع همان کارگاه دریکی از بانکها افتتاح خواهد کرد واریز نماید.

تبصره - صاحبان امضاء حساب هیئت تسهیم منافع از میان اعضاء هیئت و بانتخاب هیئت مربوط تعیین میشوند اعضاء هیئت ها را وزارت کار و خدمات اجتماعی ببانکها و مراجع مربوط معرفی مینماید.

ماده ۱۳- مطالبات هیئت های تسهیم منافع کارگاه از کارفرمایان و همچنین هزینه مذکور در ماده ۹ این قانون در حکم مطالبات مستند باسناد لازم الاجرا بوده و در صورتی که کارفرما از پرداخت آن استنکاف نماید طبق آئین نامه ای که بتصویب وزراء دادگستری و کار و خدمات اجتماعی خواهد رسید بوسیله مامورین اجراء ثبت وصول خواهد گردید.

ماده ۱۴- وجوهی که در حساب هیئت های تسهیم منافع متمرکز میگردد باید بر اساس محاسبات دو جدول زیر و حداکثر دو ماه از تاریخ دریافت وجوه بین کارگران تقسیم شود.

جدول شماره ۱

سابقه خدمت	ضرائب انتفاعی
یکسال تمام	۱
از یکسال تا پنج سال تمام	۳
از پنج سال تا دهسال تمام	۴
از دهسال تمام و بیشتر	۵

جدول شماره ۲

دستمزد و یا کارمزد	ضرائب انتفاعی
تا ۳۵ ریال	۱
از ۳۵ تا ۶۰ ریال	۳
از ۶۰ تا ۸۰ ریال	۴
از ۸۰ ریال و بیشتر	۵

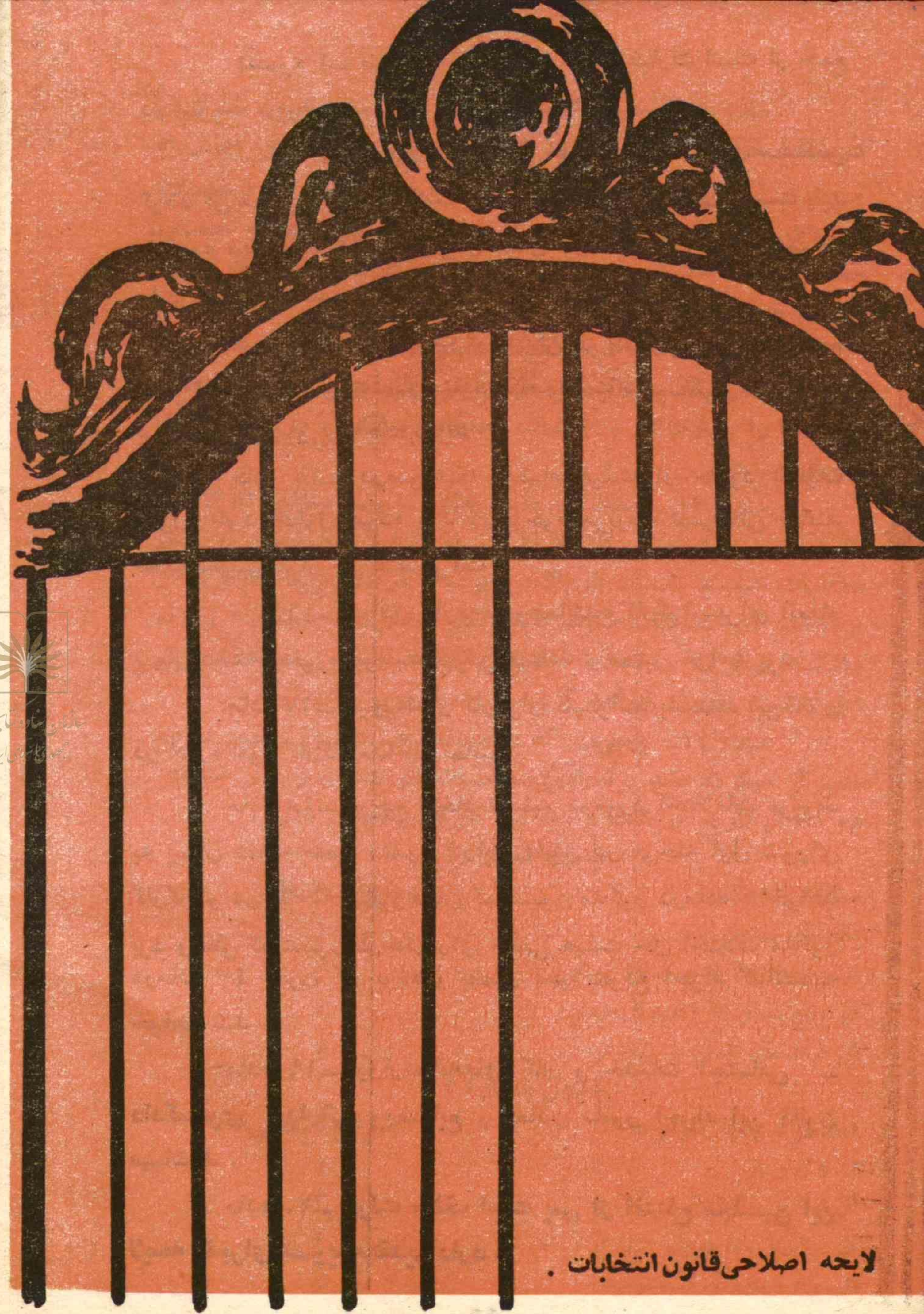

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

Handwritten text in Persian script, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several paragraphs and is difficult to read due to fading and bleed-through.

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

لایحه اصلاحی قانون انتخابات

وزارت کشور

هیئت وزیران در جلسه مورخه ۱۹.۱۰.۴۱ برای تامین صحت و آزادی انتخابات و تامین حسن اجرای آن مواد زیر را تصویب نمودند:

ماده یک) برای اینکه هویت رای دهندگان و شناسائی کامل آنان و اینکه واجد شرایط انتخاب کننده هستند معلوم گردد باید هر انتخاب کننده در دفاتری که قبلا از طرف وزارت کشور تهیه و در ده و بخش و شهرستان گذاشته میشود نام خود را ثبت نماید و کارت مخصوص انتخاب کننده دریافت کنند.

ماده ۲) باید وسائلی اتخاذ گردد از قبیل اضافه نمودن انجمن های فرعی که انتخابات در تمام کشور در مدت یکروز انجام شود.

ماده ۳) ترتیب ثبت نام و مدارکی که انتخاب کننده باید ارائه دهد در آئین نامه ای که از طرف وزارت کشور تهیه و بتصویب هیئت وزیران میرسد تعیین میشود.

ماده ۴) طبقات مندرج در ماده ۱۴ قانون و نظامنامه انتخابات مجلس شورایی از قرار ذیل خواهند بود:
علماء - تجار - اصناف - زارعین - کارگران - دهقانان (یعنی کشاورزی که مالک زمین زراعتی خود میباشد).

ماده ۵) تصویب نامه شماره ۲۲۶۰۶/ت مورخه ۲۲.۷.۱۳۴۰ هیئت وزیران لغو میگردد. اصل تصویب نامه در دفتر نخست وزیر است. از طرف نخست وزیر

رونوشت جهت اطلاع و اجرا
میگردد. از طرف نخست وزیر

ابلاغ

لایحه ایجاد سپاه دانش بمنظور
تسهیل اجرای قانون تعلیمات
عمومی و اجباری.

وزارت جنگ

هیئت وزیران در جلسه فوق العاده روز چهارم آبانماه ۱۳۴۱ طرح لایحه قانونی استفاده از مشمولین دیپلمه بمنظور تشکیل سپاه دانش را بشرح زیر تصویب نمودند. ماده واحده - از تاریخ اجرای این قانون احتیاجات وزارت جنگ بمنظور تکمیل کادر درجه داری وظیفه و وزارت فرهنگ بمنظور تکمیل کادر آموزشی از طریق تشکیل سپاه دانش از مشمولین دیپلمه بلامانع هر سال تامین و چنانچه مازادی وجود داشته باشد درباره آنان برابر مقررات و تصویبنامه (۱۱۱۵۰۴) هیئت وزیران رفتار خواهد شد. تبصره (۱) درموقع اعزام مشمولین مذکور در این قانون به ترتیب جهت خدمت در نیروهای مسلح شاهنشاهی و وزارت فرهنگ حق تقدم با داوطلبان خواهد بود و در صورت اضافه یا کسر بودن داوطلبان افراد مورد احتیاج از طریق قرعه کشی تعیین خواهند شد. تبصره (۲) وزارتین جنگ و فرهنگ مکلفند قبل از اولین تامین احتیاجات از لحاظ مشمولین دیپلمه کلیه قوانین و آئین نامه های اجرائی این قانون را تنظیم و پیشنهاد نمایند. تبصره (۳) از تاریخ اجرای این تصویبنامه قانونی کلیه قوانین و مقررات در حدودی که با آن مغایرت دارند ملغی میگرددند. وزارت فرهنگ و وزارت جنگ مامور اجرای این تصویبنامه قانونی میباشند. وزارت فرهنگ موظف است بمحض افتتاح مجلسین برای تحصیل مجوز قانونی این لایحه اقدام نماید. اصل تصویبنامه در دفتر نخست وزیر است.

از طرف نخست وزیر

رونوشت جهت اطلاع و اجرا

میگردد. از طرف نخست وزیر

ابلاغ

وزارت فرهنگ

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۲/۹/۱۳۰۴ بنا به پیشنهاد شماره ۱۴۸۰۸ مورخ ۵ آذرماه وزارت فرهنگ و شماره ۱۸۴۱۰/۱۵۵۲۴ مورخ ۵ آذرماه وزارت جنگ طرح لایحه قانونی متمم قانون تشکیل سپاه دانش را مشتمل بر هشت ماده و چهار تبصره بشرح زیر تصویب نمودند:

ماده (۱) مشمولین دیپلمه‌ایکه جهت خدمت در سپاه دانش اخذ میشوند برای طی دوره آموزش بمراکز آموزش ارتش اعزام میگرددند. تبصره (۱) تعداد این قبیل مشمولین در هر مرحله تامین احتیاجات با توافق وزارتین جنگ و فرهنگ تعیین خواهد شد. تبصره (۲) این افراد در ضمن آموزش نظامی تعلیمات آموزگاری را نیز فرامیگیرند و برنامه و مدت آموزش این دوره از طرف وزارتین جنگ و فرهنگ تنظیم و تعیین خواهد شد.

ماده (۲) پس از پایان دوره آموزش کسانیکه در آزمایشهای نهائی موفقیت حاصل نمایند با توجه بقانون خدمت نظام وظیفه مشمولین دیپلمه بیالا مصوب ۱۳۳۹ ر ۲۴ بدرجه گروهبانی نائل و برای خدمت در سپاه دانش بوزارت فرهنگ مامور خواهند شد. تبصره (۱) افرادیکه در مدت آموزش عدم شایستگی اخلاقی از آنان مشاهده گردد و صلاحیت خدمت آموزگاری را نداشته باشند بقیه خدمت زیر پرچم خود را با حقوق ودرجه سرباز وظیفه عادی در ارتش بیابان خواهند رسانید. تبصره (۲) کسانیکه از عهده آزمایشهای نهائی برنیابند موقتا از خدمت مرخص گردیده بدون اینکه بتوانند در همانسال از مقررات تصویبنامه مورخه ۱۱/۵/۳۰ استفاده نمایند در تامین احتیاجات دوره بعدی مربوط بمشمولین دیپلمه شرکت خواهند نمود و مدت دوره آموزش قبلی این قبیل افراد جزو خدمت زیرپرچم محسوب نخواهد شد.

ماده (۳) اشخاص مذکور دراین قانون در تمام مدت خدمت

حقوق و مزایای خود را بمیزان حقوق و مزایای مشمولین دیپلمه که خدمت زیرپرچم خود را در ارتش انجام میدهند دریافت خواهند داشت.

ماده (۴) هزینه های مربوط باجرای این قانون بشرح زیر تامین خواهد شد. الف. در دوره آموزش:

(۱) حقوق و مزایای ثابت کادرآموزش نظامی ازبودجه وزارت جنگ تامین میگردد.

(۲) مراکز آموزشی مورد نیاز از طرف وزارت جنگ تامین و برای مدت دوره آموزش دراختیار وزارت فرهنگ گذاشته میشود و چنانچه آماده برای استفاده نباشد وزارت فرهنگ آنها را مجهز و آماده خواهد ساخت.

(۳) هزینه دوره آموزش افراد سپاه دانش در بودجه وزارت فرهنگ منظور و قبل از شروع تامین احتیاجات در اختیار وزارت جنگ گذاشته میشود.

ب - پس از پایان مدت آموزش کلیه حقوق و مزایای آموزگاران سپاه دانش و هرنوع هزینه دیگر مربوط بانان از طرف وزارت فرهنگ پرداخت خواهد شد.

ماده ۵ - خدمت اشخاص مذکور در این قانون در تمام مدت ۱۸ ماه بمنزله خدمت در ارتش و جزو خدمت زیرپرچم محسوب و نامبردگان از لحاظ انضباطی و کیفری تابع قوانین و مقررات ارتش راجع بدان آموزش ودرجه داران وظیفه و از لحاظ انجامخدمات فرهنگی تابع مقررات وزارت فرهنگ خواهند بود.

ماده ۶ - کسانیکه خدمت خود را در سپاه دانش بیابان رسانند و حسن خدمت آنان مورد گواهی وزارت فرهنگ قرار گیرد چنانچه داوطلب خدمت آموزگاری باشند از مزایای فارغالتحصیلان دوره تربیت معلم استفاده خواهند کرد.

ماده ۷ - آئین نامه اجرائی این قانون توسط وزارتین جنگ و فرهنگ تنظیم و تصویب خواهد شد.

ماده ۸ - وزارت فرهنگ موظف است پس از افتتاح مجلسین مجوز قانونی این لایحه را تحصیل کند.

اصل تصویبنامه در دفتر نخست وزیر است.

از طرف نخست وزیر

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

